

**GODIŠNJA JAVNA OBJAVA PODATAKA I INFORMACIJA
UNION BANKE d.d. Sarajevo za 2023. godinu**

 UNIONBANKA

Maj, 2024.

Jedina. Odgovorna. Pouzdana.

**GODIŠNJA JAVNA OBJAVA PODATAKA I
INFORMACIJA UNION BANKE d.d. Sarajevo za 2023.
godinu**

Maj, 2024. godine

Sadržaj:

1. Uvod.....	3
2. Sadržaj objavljenih podataka i informacija.....	4
I Poslovno ime i sjedište.....	4
II Podaci i informacije o vlasničkoj strukturi i članovima Nadzornog odbora i Uprave Banke	6
III Podaci i informacije koje se odnose na politiku naknada	10
IV Informacije o obuhvatu primjene regulatornih zahtjeva na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi	15
V Podaci i informacije koje se odnose na strategiju, ciljeve i politike za upravljanje rizicima Banke15	
VI Podaci i informacije koje se odnose na regulatorni kapital, kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala, zaštitne slojeve kapitala i stopa finansijske poluge	31
VIII Podaci i informacije koje se odnose na zaštitne slojeve kapitala.....	43
IX Podaci i informacije koje se odnose na stopu finansijske poluge.....	43
X Podaci i informacije koje se odnose na likvidnosne zahtjeve.....	44
XI Podaci i informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja Banke.....	50
XII Podaci i informacije koje se odnose na izloženost kamatnom riziku po osnovu pozicije iz bankarske knjige	51
XIII Podaci i informacije koje se odnose na ICAAP i ILAAP	53
XIV Podaci i informacije koje se odnose na neopterećenu (nezaloženu) i opterećenu (založenu) imovinu	59
XV Nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i stečeni kolateral.....	60
XVI Podaci i informacije koji se odnose na rizike povezane sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima	62

1. Uvod

U skladu sa odredbama Zakona o bankama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 27/17), Odlukom Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o objavljivanju podataka i informacija banke („Službene novine Federacije BiH“, broj 39/21), važećom Politikom provjere podataka o objavljivanju podataka i informacija Banke i Uputstvom za objavljivanje podataka i informacija Banke, Union banka d.d. Sarajevo javno objavljuje podatke i informacije putem internet stranice: <https://www.unionbank.ba/>

Banka je dužna da osigura redovno, a najmanje jednom godišnje, tačno, adekvatno i pravovremeno objavljivanje podataka i informacija o Banci.¹

Banka nije dužna da objavljuje podatke i informacije koje nisu materijalno značajni, podatke i informacije čije bi javno objavljivanje moglo negativno uticati na konkurentski položaj Banke na tržištu i podatke koji bi mogli negativno utjecati na sigurnost radnika, članova Nadzornog odbora i Uprave, osim informacija vezanih za sistem internog upravljanja, odnosno izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave, regulatorni kapital i politiku naknada.

U nastavku se daje pregled podataka i informacije na izvještajni datum 31.12.2023. godine.

Objavljeni podaci predstavljaju podatke i informacije koji nisu materijalno značajni, te isti nisu zaštićeni i povjerljivi.

¹ Nadzorni odbor i Uprava Banke potvrdili su u pisanom obliku da je Godišnja javna objava podataka i informacija Banke za 2023. godinu pripremljena u skladu sa odredbama Odluke Agencije za bankarstvo Federacije BiH o objavljivanju podataka i informacija banke i propisima koji regulišu kapitalne zahtjeve, upravljanje rizicima i proces internih kontrola na nivou Banke (prijedlog Odluke br: UB-1/34487-8/24 i Odluka br:NO-1/2-4926-6/24)

2. Sadržaj objavljenih podataka i informacija

2.1. Opći podaci i informacije o banci

I Poslovno ime i sjedište

Kao samostalna finansijska organizacija, Banka posluje od 1990. godine pod nazivom Jugobanka Jubbanka d.d. Sarajevo, a u decembru 1992. godine mijenja se naziv u Union banka d.d. Sarajevo.

Sjedište Banke je u Sarajevu, Hamdije Kreševljakovića br.19.

Banka svoje poslovanje obavlja u skladu sa zakonom, propisima Agencije za bankarstvo Federacije BiH, te odgovarajućim poslovnim i računovodstvenim načelima i standardima.

U skladu sa Zakonom o bankama Federacije BiH, Banka može obavljati sljedeće djelatnosti:

1. primanje i polaganje depozita ili sredstava sa obavezom vraćanja;
2. davanje i uzimanje kredita i zajmova;
3. izdavanje garancija i svih oblika jemstva;
4. usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prijenosa novca u skladu sa posebnim propisima;
5. kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala;
6. izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, putne i bankarske čekove)
7. finansijski lizing;
8. kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeiting i drugo)
9. učešće, kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj ili tuđi račun;
10. kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokersko - dilerski poslovi)
11. upravljanje portfeljem vrijednosnih papira i drugim vrijednostima;
12. poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira, poslovi agenta i preuzimanje emisije, u skladu sa propisima koji uređuju tržište vrijednosnih papira;
13. poslovi investicionog savjetovanja i skrbnički poslovi;
14. usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja;
15. usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih i fizičkih lica koja samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost;
16. usluge iznajmljivanja sefova;
17. posredovanje u poslovima osiguranja, u skladu sa propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju. Poslovi osiguranja odnose se isključivo na zastupanje u osiguranju, osim u osiguranju od odgovornosti za motorna vozila;
18. druge poslove koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

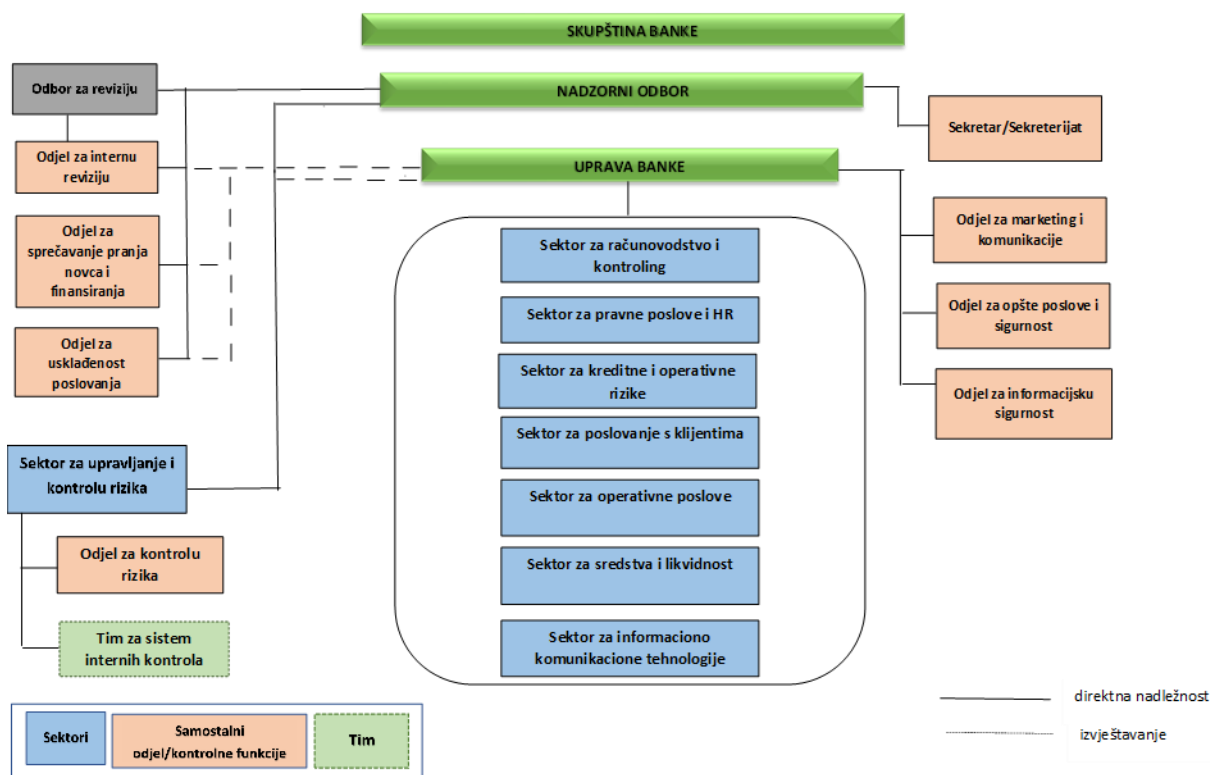
Banka može obavljati poslove tehničke podrške iz okvira svoje infrastrukture za svoje supsidijare, uz prethodno pribavljenu saglasnost Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Banka ima pravo obavljanja svih poslova vanjskotrgovinskog prometa u okviru i za potrebe registrovane djelatnosti.

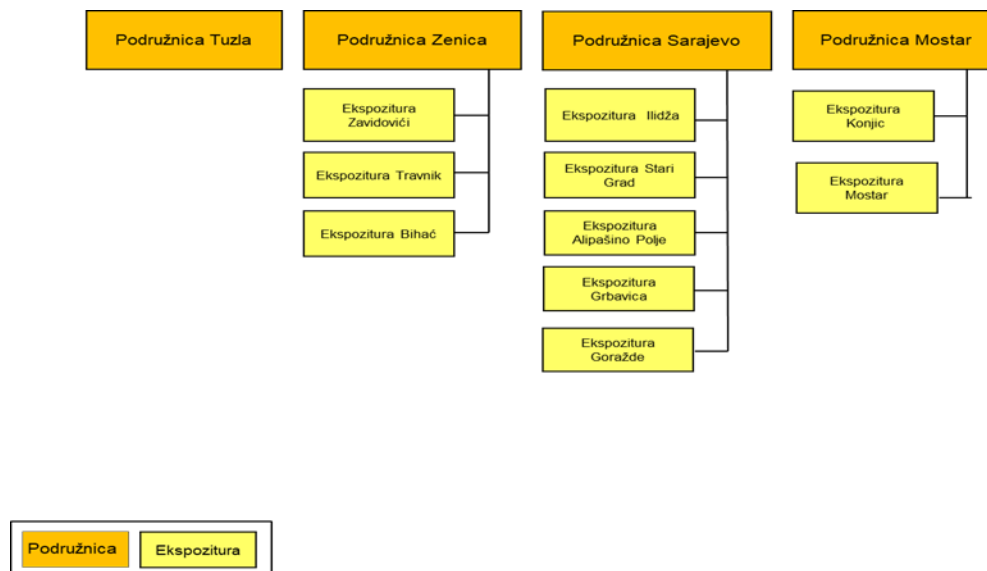
Banka na dan 31.12.2023. godine nema osnovano Predstavništvo.

U okviru djelatnosti Banke, organizovanje i obavljanje djelatnosti vrši se u sjedištu Banke i organizacionim dijelovima.

1. Shema Makroorganizacije

2. Shema organizacionih dijelova Banke

II Podaci i informacije o vlasničkoj strukturi i članovima Nadzornog odbora i Uprave Banke

Dionički kapital Banke iznosi 99.098.420,00 KM i podijeljen je na 4.954.921 običnih (redovnih) dionica, klase ES, pojedinačne nominalne vrijednosti 20 KM.

Dionički kapital je izražen u novcu, u cijelosti uplaćen i upisan kod Komisije za vrijednosne papire Federacije BiH.

Dioničar koji ima 5% i više dionica sa pravom glasa - Federalno ministarstvo finansija/finansija Sarajevo („državno vlasništvo“) sa 4.808.948 dionica.

Tabela broj 1: Pregled vlasničke strukture Banke

Vlasnička struktura			
Red.br	Ime/naziv dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini)	% učešća	
		Obične dionice	Prioritetne dionice
1.	FEDERALNO MINISTARSTVO FINANSIJA/FINANSIJA SARAJEVO ("državno" vlasništvo)	97,05%	/

2.2. ORGANI UPRAVLJANJA BANKE

Banka je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta uspostavila organizacijski ustroj sa jasno definisanim, preglednim i dosljednim linijama ovlaštenja i odgovornosti unutar Banke, kojim se izbjegava sukob interesa.

Sastav, dužnosti i odgovornosti članova Nadzornog odbora i Uprave Banke utvrđeni su u skladu sa Zakonom o bankama Federacije BiH, Statutom Banke, Poslovnikom o radu Nadzornog odbora i Poslovnikom o radu Uprave Banke.

NADZORNI ODBOR

Nadzorni odbor čini pet članova, uključujući i predsjednika Nadzornog odbora, od kojih su dva nezavisna člana i vrše nadzornu funkciju u Banci.

Članovi Nadzornog odbora biraju se u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima i Statutom Banke.

U izvještajnom periodu, Nadzorni odbor je obavljao funkciju u sastavu:

Tabela broj 2: Pregled članova Nadzornog odbora Banke

Članovi Nadzornog odbora		
Red br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Maja Letica, predsjednica	Doktor ekonomskih nauka iz oblasti poslovne ekonomije – upravljačko računovodstvo. Profesionalno iskustvo sticala kroz akademsku zajednicu – izvanredni profesor na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Dodatna usavršavanja kroz veći broj seminara i edukacija: ovlašteni revizor, certificirani računovođa, procjenitelj ekonomske vrijednosti, sudski vještak ekonomske struke. Autor više stručnih knjiga i naučnih radova.
2.	Advija Alihodžić	Magistar ekonomskih nauka iz oblasti poslovne ekonomije - finansijski menadžment, doktorant iz oblasti osiguranja. Profesionalno iskustvo sticala kroz finansijski sektor – oblast osiguranja

		rukovodeće i upravljačke pozicije (finansijski direktor, v.d. izvršni direktor i član Uprave) Dodatna usavršavanja kroz seminare i edukacije: samostalni računovođa, ovlašteni revizor, sudski vještak ekonomske struke, podoblast finansije i tržišni odnosi.
3.	Aida Hadžigrahić	Dipl.ecc - smjer finansije i računovodstvo. Profesionalno iskustvo sticala u području osiguranja, revizije te bankarstva kroz rukovodeće (direktor Sektora za upravljanje rizicima) i upravljačke pozicije (član Uprave) sa nadležnostima u upravljanju rizicima, računovodstvom i finansijama te operativnim poslovima. Dodatna usavršavanja kroz veći broj seminara i edukacija.
4.	Dražena Pavlović – Tunjić	Dipl.ing.polj. za ekonomiku. Profesionalno iskustvo sticala kroz finansijski sektor osiguranje i bankarstvo (rukovodioc podružnice, poslovi kreditne analize). Dodatna usavršavanja kroz veći broj seminara i edukacija.

UPRAVA BANKE

Upravu Banke čine tri člana, od kojih je jedan predsjednik Uprave. Uprava Banke organizuje i rukovodi poslovanjem Banke i odgovara za zakonitost rada.

Članove Uprave imenuje Nadzorni odbor, u skladu sa zakonom, podzakonskim propisima i Statutom Banke.

Na dan 31.12.2023. godine, Uprava Banke je obavljala funkciju u sastavu:

Tabela broj 3: Pregled članova Uprave Banke

Članovi Uprave Banke		
Red br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Vedran Hadžiahmetović, predsjednik Uprave	www.unionbank.ba
2.	Edin Mujagić, član Uprave za rizike	www.unionbank.ba
3.	Leon Begić, član Uprave za operacije	www.unionbank.ba

Tabela broj 4: Broj direktorskih funkcija članova Nadzornog odbora i Uprave Banke

Red br.	Ime i prezime člana organa banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Broj neizvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direkt. funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
1.	Dražena Pavlović-Tunjić	1				
2.	Maja Letica	1				

POLITIKE ZA IZBOR I PROCJENU ČLANOVA NADZORNOG ODBORA I UPRAVE BANKE

Skupština Banke donijela je Politiku za izbor i procjenu ispunjavanja uslova za članove Nadzornog odbora i samoprocjenu rada Nadzornog odbora, a Nadzorni odbor Politike i procedure za izbor i procjenu ispunjavanja uslova za članove Uprave Banke koja uključuje i procjenu nosioca ključnih funkcija.

Ovim Politikama, za članove Nadzornog odbora i Uprave Banke, detaljno se utvrđuje sljedeće:

1) uslovi koje moraju ispunjavati kandidati za članove Nadzornog odbora i Uprave Banke, pojedinačno i kao cjelina s obzirom na ciljane strukturu, posebno uključujući:

- njihovu specifičnu sposobnost i dobar ugled,
- odgovarajuća stručna znanja, sposobnost i iskustvo potrebno za ispunjavanje obaveza iz njihove nadležnosti,
- zahtjev za kontinuiranom edukacijom,
- zahtjev za posvećenošću ispunjavanju obaveza iz njihove nadležnosti.

2) nadležni organ odgovoran za provedbu procjene primjerenosti kandidata i postojećih članova;

3) postupak procjene primjerenosti, uključujući rokove dostave dokumentacije, rokove i način provedbe postupka i izvještavanje o rezultatima postupka;

4) informacije i dokumentaciju koje kandidat i postojeći članovi trebaju dostaviti Banci za provedbu procjene;

5) situacije i okolnosti zbog kojih je potrebno izvršiti vanrednu procjenu primjerenosti članova Nadzornog odbora i Uprave Banke i mjere koje se poduzimaju;

6) oblik i način čuvanja dokumentacije o provedenom postupku procjene primjerenosti;

7) obavezu uvodne i kontinuirane edukacije članova Nadzornog odbora i Uprave Banke;

8) politiku raznolikosti sastava Nadzornog odbora i Uprave Banke.

Cilj i svrha Politike, u odnosu na članove Nadzornog odbora i Uprave Banke, je:

1) uskladiti poslovanje Banke s relevantnim propisima kojima se reguliše primjerenost članova Nadzornog odbora i Uprave Banke,

2) transparentno i precizno utvrditi uslove koje kandidat mora ispunjavati prije imenovanja na funkciju,

3) osigurati stručna znanja, sposobnost i iskustvo, te dobar ugled pojedinog člana i organa upravljanja u cjelini, kako bi poslovanje Banke u cijelosti bilo u skladu s relevantnim propisima i kako bi interesi klijenata Banke bili u potpunosti zaštićeni,

4) osigurati izbjegavanje sukoba interesa između privatnih interesa i interesa Banke, a posebno, ali ne ograničavajući se na interese članova Nadzornog odbora i Uprave Banke s interesima Banke, posebno kada privatni interes utiče ili može uticati na nepristranost tih osoba u obavljanju svojih dužnosti,

5) uspostaviti i održavati efikasno korporativno upravljanje radi minimiziranja rizika, poboljšanja kvalitete poslovanja Banke i transparentnosti poslovanja.

ODBOR ZA REVIZIJU

Tabela broj 5: Pregled članova Odbora za reviziju Banke

Članovi Odbora za reviziju		
Red br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj Banka isto objavljuje)
1.	Hajrudin Hadžović, predsjednik	Dipl.ecc – smjer ekonomika privredne i društvene djelatnosti. Profesionalno iskustvo sticao u bankarstvu (član uprave, direktor direkcije interne revizije), trenutni glavni interni revizor. Dodatno usavršavanje kroz edukacije i seminare: ovlašteni revizor, certificirani računovođa, ovlašteni interni revizor, interni revizor u javnom sektoru.
2.	Marko Čule, član	Dipl.ecc – smjer management. Profesionalno iskustvo sticao u bankarskom sektoru u odjelima za rizike i prodaje, te poslovima savjetnika u izvršnoj vlasti. Dodatno usavršavanje kroz edukacije i seminare.
3.	Lejla Demirović, član	Doktor ekonomskih nauka – računovodstvo i revizija. Profesionalno iskustvo sticala u bankarskom sektoru i kroz akademsku zajednicu – vanredni profesor na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Dodatno usavršavanje kroz edukacije i seminare - certificirani računovođa i ovlašteni revizor. Autor više univerzitetskih udžbenika i naučnih radova.
4.	Nermin Šahinović, član	Dipl.ecc - smjer finansijsko računovodstveni, postdiplomski studij – finansijski menadžment. Profesionalno iskustvo sticao u privrednim društvima na menadžerskim pozicijama, te u Federalnom ministarstvu finansija/financija. Dodatno usavršavanje kroz edukacije i seminare – samostalni računovođa.
5.	Damir Šapina, član	Dipl.pravnik, profesionalno iskustvo sticao radom u pravosuđu (općinski i kantonalni sud). Trenutno pomoćnik federalnog ministra pravde, rukovodi Sektorom pravosuđa. Sudjelovao u izradi niza zakona iz sektora pravde. Dodatno usavršavanje kroz edukacije i seminare.

Nadzorni odbor nije imenovao druge odbore, te u slučaju da se u skladu sa podzakonskim aktom Agencije za bankarstvo Federacije BiH u bilo kom trenutku utvrdi da Banka zadovoljava kriterije kao značajna banka, Nadzorni odbor će imenovati i uspostaviti odbor za rizike, odbor za imenovanja i odbor za naknade.

Do imenovanja navedenih odbora, zadatke i nadležnosti pojedinačnih odbora, obavlja Nadzorni odbor u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Način organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije

FUNKCIJA INTERNE REVIZIJE

U Banci je u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima Agencije za bankarstvo Federacije BiH, organizovano funkcionisanje interne revizije, kao skup aktivnosti kojima se obezbjeđuje adekvatnost, efikasnost i uspješnost sistema interne kontrole Banke i unapređenja ukupnog poslovanja.

Funkcionisanje Interne revizije u Banci je organizovano na način kojim se osigurava nezavisnost, kompetentnost, objektivnost i nepristrasnost u obavljanju poslova za koje je odgovorna, trajnost i

efikasnost obavljanja funkcije interne revizije, adekvatnost i pravovremenost izvještavanja o nalazima i preporukama interne revizije.

Interna revizija odgovorna je za ocjenu:

- a) sistema za upravljanje rizicima u Banci i ocjenu ključnih rizika u poslovanju Banke kako bi se obezbjedilo da se ključni rizici na odgovarajući način identifikuju, mjere, odnosno procjenjuju, prate, analiziraju i kontrolišu, da se o njima adekvatno izvještava te da se preduzimaju odgovarajuće mjere za njihovo ograničavanje i ublažavanje;
- b) efikasnost i pouzdanost funkcije praćenja usklađenosti i funkcije kontrole rizika, kao i uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja Banke;
- c) menadžment informacionog sistema u Banci;
- d) tačnost i pouzdanost finansijskih izvještaja Banke;
- e) adekvatnost upravljanja imovinom Banke;
- f) primjene politike naknada u Banci;
- g) usklađenosti novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i uticaja novih proizvoda/postupaka/tržišta na izloženost rizicima;
- h) strategija, politika i postupaka ocjenjivanja potrebnog internog kapitala Banke srazmjerno profilu rizičnosti;
- i) i drugo u skladu sa podzakonskim aktom.

Zaposleni u internoj reviziji ne mogu obavljati rukovodeće ni druge poslove iz djelatnosti Banke, osim poslova koji se odnose na obavljanje interne revizije, niti mogu učestvovati u pripremi i izradi akata i druge dokumentacije koji mogu biti predmet revizije, te imaju pravo uvida u poslovne knjige, finansijske izvještaje i svu dokumentaciju Banke, da vrše nadzor nad poslovanjem Banke i učestvuju na sjednicama Nadzornog odbora.

Za voditelja Odjela Interne revizije/Internog revizora imenovana je gđa. Smailbegović Azemina.

Imenovano društvo za reviziju finansijskih izvještaja

EKSTERNI REVIZOR

Skupština Banke donijela je odluku kojom je za eksternog revizora za reviziju finansijskih izvještaja, usklađenosti procedura za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma i informacionog sistema Banke za period 2021.-2023. g., izabrano revizorsko društvo ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo.

III Podaci i informacije koje se odnose na politiku naknada

Banka je obuhvatila sljedeće podatke i informacije koji se odnose na politiku naknada:

- a) politikama i praksama naknada za identifikovane zaposlenike;
- b) postupku odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada, kao i o broju sastanaka koje je održao odbor za naknade ili nadzorni odbor, ukoliko nije osnovan odbor za naknade, a koji nadziru naknade tokom finansijske godine;
- c) vezi između plaće i uspješnosti, uključujući ciljeve, broj zaposlenika za koje je politikom naknada predviđena isplata varijabilne naknade i način na koji varijabilna naknada reaguje na promjene u uspješnosti Banke;
- d) najvažnijim karakteristikama sistema naknada (model i struktura) uključujući informacije o kriterijima koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanju rizicima, politici odgode i kriterijima za prijenos prava iz naknada;
- e) omjeru između fiksnih i varijabilnih naknada, čije se raščlanjivanje za potrebe objave vrši prema relevantnim osnovama;
- f) kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, finansijske instrumente povezane sa dionicama ili varijabilnu naknadu;
- g) kriterijima i obrazloženjima varijabilnih naknada koji se dodjeljuju i isplaćuju u banci;
- h) ukupnim naknadama i zasebno prema značajnijim područjima poslovanja;
- i) zbiru svih naknada po kategorijama zaposlenika, naknadama podijeljenim na nadzorni odbor, upravu i ostale identifikovane zaposlenike Banke;

- j) najvažnijim parametrima i argumentima za sistem varijabilnih naknada i drugih nenovčanih pogodnosti;
- k) broju radnika čije naknade iznose 100.000 KM ili više u finansijskoj godini za koju se vrši objava podataka i informacija.

Politika naknada je usklađena sa poslovnom strategijom Banke, dugoročnim ciljevima, definisanim okvirom za preuzimanje rizika, njihovoj uspješnosti bez uticaja na njihova prava i obaveze koja im pripadaju po osnovu pozitivnih zakonskih propisa kojima se uređuje pravo na rad i po osnovu rada.

Svrha Politike naknade je da ni na koji način ne potiče preuzimanje rizika koji prelazi nivo prihvatljivog rizika za Banku, zasniva se na provedenoj analizi rizika, a pri čemu je uzeta u obzir veličina i interna organizacija Banke, vrsta obim i složenost poslovnih aktivnosti, profil rizičnosti Banke, poslovna strategija Banke i drugo.

Politika naknada je usklađena sa podzakonskim aktima, čime se osigurava razuman i dosljedan pristup preuzimanja rizika u skladu sa standardima i vrijednostima Banke, kao i ambicijama i planovima Banke, pridržavajući se odgovarajućih zakonskih propisa.

Politiku odobrava i usvaja Nadzorni odbor na prijedlog Uprave Banke. Politika se preispituje periodično, a najmanje jednom godišnje, od strane Nadzornog odbora, koji je odgovoran za nadzor njene primjene. Nadzorni odbor čini pet članova, čiji mandat traje najduže do četiri godine, uz mogućnost ponovnog izbora, bez ograničenja.

Analiza rizika za potrebe utvrđivanja identifikovanih zaposlenika, na osnovu utvrđenih vlastitih kvalitativnih i kvantitativnih kriterija u skladu sa Metodologijom procjene i selekcije identifikovanih radnika, vrši se jednom godišnje od strane Sektora za upravljanje i kontrolu rizika/Odjel za upravljanje i kontrolu rizika², uz podršku Odjela za upravljanje ljudskim resursima i Odjela za usklađenost poslovanja prije i redovnog revidiranja Politike naknada, a u slučaju potrebe, i češće.

Vrsta i visina fiksne naknade članovima Nadzornog odbora i Uprave Banke, definisane su u skladu sa Zakonom o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija Federacije BiH i javnih preduzeća u većinskom vlasništvu Federacije BiH i drugim važećim zakonskim propisima Federacije BiH.

Fiksne naknade za članove Uprave Banke određuju se na osnovu ugovora o radu koje Uprava Banke zaključuje sa Nadzornim odborom, a uz prethodnu saglasnost Premijera Federacije BiH.

Vrsta i visina fiksne naknade Sekretara Banke, Internog revizora, Direktora Sektora za upravljanje i kontrolu rizika, Voditelja Odjela za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma i Voditelja Odjela za usklađenost poslovanja se definiše u skladu sa Odlukom Nadzornog odbora.

Ukupna visina varijabilne naknade u skladu sa ovom Politikom utvrđuje se u na godišnjem nivou, posebnom Odlukom koju usvaja Nadzorni odbor.

U 2023. godini, Nadzorni odbor je održao 4 (četiri) sjednice na kojima su donošene odluke u segmentu politike i prakse naknada radnika u Banci.

Uprava Banke zadužena je za provedbu Politike naknada u Banci, kao i provedbu svih odluka Nadzornog odbora, u skladu s navedenom Politikom.

U cilju osiguranja konkurentnosti i uspješnosti nagrađivanja, kao i transparentnosti i interne pravednosti, te načela održivog ponašanja i poslovanja, definisani su glavni principi naknada kako slijedi:

1. Jasno i transparentno upravljanje podrazumijeva jedinstven okvir upravljanja naknadama, kroz poštivanje općih principa definisanih od strane regulatornih organa, izbjegavajući sukobe interesa. Dosljedno upravljanje unutar Banke će omogućiti dovoljno fleksibilnosti u donošenju odluka kako bi se zadovoljile posebne poslovne potrebe i osiguralo poštivanje zakonodavnih i upravljačkih zahtjeva i procesa.

² Uvažavajući usaglašeni prijedlog izmjena naziva ovog organizacionog dijela u Odjel za upravljanje i kontrolu rizika u internim aktima Banke, koje izmjene će biti obuhvaćene ažuriranjem internih akata u toku 2024. godine, u daljem tekstu koristi se naziv kako je navedeno.

2. Usklađenost za zakonskim propisima i principima dobrog poslovnog ponašanja je usklađenost isplata naknada koja osigurava izbjegavanje sukoba interesa između uloga unutar Banke ili prema klijentima, te njihovu usklađenost s etičkim kodeksom profesionalnog postupanja dosljedno vrijednostima Banke i dugoročnom poslovnom strategijom.
3. Stalno praćenje tržišnih trendova i prakse podrazumijeva definisanje konkurentnog sistema naknada kroz analizu tržišnih trendova nagrađivanja osnovanim na transparentnosti i internoj pravednosti.
4. Održivo plaćanje radne uspješnosti nalaže postavljanje dosljednih standarda u pogledu mehanizma kojima se određuju nivoi naknada, kao i rezultati ponašanja koja se žele potaknuti. Naknade se smatraju održivom ako postoji direktan odnos između naknada i učinkovitosti. Radna uspješnost se smatra održivom ukoliko vremenom doprinosi ostvarenju misije, kreiranju dugoročne vrijednosti i poboljšanju reputacije Banke.
5. Motivacija i zadržavanje radnika, s posebnim naglaskom na talente i ključne resurse čiji je cilj privući, motivirati i zadržati najbolje ljudske resurse sposobne za ostvarivanje misije Banke. Efikasne strategije naknada predstavljaju osnovu za osnaživanje radnikove prednosti, angažmana i usklađenosti s organizacijskim ciljevima.

U skladu sa uslovima određenim u Politici naknade, radnici imaju pravo na sljedeće naknade:

1. Fiksnu naknadu - za obavljanje dužnosti i zadataka, koja se ne zasniva na uspješnosti radnika Banke, nepromjenjiva je i ne zavisi od rezultata poslovanja. Fiksna naknada se zasniva prema unaprijed definisanim kriterijima koji su navedeni drugim internim aktima Banke.
2. Varijabilnu naknadu - koja je uslovljena rezultatima poslovanja u određenoj poslovnoj godini, tj. odnosi se na ukupnu naknadu koja zavisi od uspješnosti radnika, a zasnovana prema unaprijed definisani i mjerljivim kriterijima. Varijabilnom naknadom se ne smatraju plaćanja i pogodnosti na koje pravo imaju svi radnici Banke (kolektivne police osiguranja, sistematski pregledi radnika, obavezni doprinosi na penzijsko i zdravstveno osiguranje, naknade plaća u skladu sa važećim zakonskim propisima i sl.).

Fiksna naknada je nepromjenjiva i ne zavisi od rezultata poslovanja i sastoji se od novčane naknade i nefinansijskog plaćanja i pogodnosti, te se utvrđuje u bruto mjesečnom iznosu.

Fiksna naknada je naknada u novcu sa svim dodacima, te dodacima obračunatim u skladu sa zakonskim propisima po osnovu radnog odnosa, kao što su: dodaci za radni staž, naknada za topli obrok, regres i dr.

Iznos fiksnih naknada odražava vrstu stečene školske spreme i stručne osposobljenosti, relevantnog radnog iskustva, kao i posebnih poslova koji se obavljaju i odgovornosti koje se odnose na iste.

Fiksne stavke naknade podrazumijevaju sljedeće elemente za pojedinačne kategorije radnika:

- zasnovani su na osnovu prethodno utvrđenih uslova;
- odražavaju, između ostalog, nivo radnog iskustva radnika i dužinu trajanja radnog staža u Banci;
- transparentni su u odnosu na odgovarajući iznos koji se dodjeljuje pojedinačnim radnicima;
- trajni su, što znači da se isplaćuju tokom nekog vremenskog perioda i mogu biti povezani s određenom funkcijom i organizacijskom odgovornošću;
- mogu biti ukinuti samo iz bitnih razloga na osnovu ugovorne odredbe, ili izmijenjeni kolektivnim ugovorom ili međusobnim dogovorom;
- nisu poticaji za preuzimanje rizika; i
- ne zavise od radnog učinka.

Fiksna naknada se sastoji od sljedećih stavki, a koje su u određenim okolnostima utvrđene različito prema različitim grupama radnika, i to:

- plata iz pojedinačnog ugovora.
- plata po osnovu općeg kolektivnog ugovora, odnosno granskih kolektivnih ugovora i minulog rada, ukoliko isti budu donošeni.

U skladu sa Zakonom o radu Federacije BiH, Banka definiše da se naknada za platu sastoji od osnovne plate i dijela plate za radni učinak i dodataka na osnovnu platu, uz pretpostavku da je dio plate za radni učinak uvijek ispunjen, osim u slučajevima predviđenim drugim internim aktom.

Varijabilne naknade zavise o ocjeni radnog učinka i kompetencija radnika i poslovne jedinice, odnosno organizacijskog dijela, uzimajući u obzir ocjenu ukupnog učinka Banke. Učinak Banke, organizacijskog dijela i individualni učinak mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, uključujući i praćenje održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Kvantitativni ciljevi obuhvataju finansijske ciljeve Banke, organizacione jedinice i druge poslovno specifične ciljeve, dok kao kvalitativne ciljeve Banka uzima u obzir matricu kompetencija, odnosno očekivane standarde ponašanja radnika i to za sve kategorije radnika.

Visina varijabilne naknade je definisana posebnim internim aktom Banke, koji istu propisuje.

U svim slučajevima, prilika za nagrađivanje mora biti adekvatno opravdana i dokumentovana, rukovodioci i radnici moraju biti upoznati s postupkom, nagrađivanje mora biti izvršeno na osnovu jasnih dogovora o ciljevima (gdje je to primjenjivo unaprijed), odnosno na osnovu razumljivih kriterija za postizanje objektivnih rezultata.

Banka je dužna osigurati da ukupne varijabilne naknade radnika ne ograničavaju sposobnost Banke da održi ili poveća iznos svog kapitala (dokapitalizacija iz dobiti), stoga se sredstva namijenjena varijabilnom nagrađivanju planiraju prilikom izrade godišnjeg budžeta i planiranja ciljane dobiti Banke.

Cjelokupan sistem varijabilnih naknada, odnosi se organizacione dijelove i pojedinačne rezultate. Sistem usmjeren prema ostvarivanju rezultata uspostavljen je na osnovu individualnog uspjeha, timskog uspjeha i uspjeha Banke, a koji se sastoji od sljedećih varijabilnih komponenti:

1. Godišnja stimulacija - godišnja stimulacija je isplata radnicima koja je vezana za ostvarene rezultate poslovanja i ostvareni ukupni finansijski rezultat Banke za tekuću obračunsku poslovnu godinu. Godišnja stimulacija se može isplatiti svim radnicima koji ispunjavaju ciljeve definisane kroz Kartu ciljeva/lični plan, a za koju Uprava Banke donosi odluku i odnosi se na dio za koji se ne pretpostavlja da je uvijek ispunjen i koji je definisan ugovorom o radu.
2. Periodična ili jednokratna stimulacija - je novčana nagrada koja se isplaćuje radnicima koji kvalitetno i efikasno obavljaju poslove i zadatke prije planiranih rokova, i/ili obavljaju poslove čiji je obim vanredno povećan, i/ili koji obavljaju poslove nepopunjenog radnog mjesta.
3. Stimulacije za učešće u projektima: sistem stimulacija zasnovanih na posebnim projektima koji imaju veoma značajan uticaj na poslovanje i/ili profil rizičnosti Banke; iznad prosječni učinak koji se zasniva na temama, zadacima ili alternativnim projektima vezanim uz stepen postignuća određenih ciljeva i zadataka u okviru projekta.

Radnik može biti uključen u više od jednog sistema stimulacija, s time da isto bude usklađeno sa odredbama ostalih internih akata.

Prilikom utvrđivanja fiksnog i varijabilnog dijela ukupnih naknada, obavezno se određuje primjeren odnos između fiksne i varijabilne naknade, pri čemu fiksni dio ukupnih naknada mora imati dovoljno visok udio u ukupnim naknadama.

Naknade se strukturiraju na sljedeći način:

- a) fiksna naknada radnika kontrolnih funkcija i CRO (člana Uprave Banke nadležnog za upravljanje rizicima) ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade, a ukupna godišnja naknada ne smije biti manja od prosjeka naknade radnika koji obavljaju poslove uporedivog obima, složenosti i odgovornosti,
- b) za sve ostale radnike odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada se određuje na način da iznos varijabilnog dijela ne prelazi iznos fiksnog dijela ukupnih naknada.

Kriteriji za određivanje fiksnih primanja definisanih u platnim razredima za pojedino mjesto, složenosti opisa posla te odražavaju profesionalno iskustvo i odgovornosti radnika za obavljanje određenog posla.

Uvažavajući vlasničku strukturu Banke, isplata varijabilnog dijela naknade se neće vršiti u obliku finansijskih instrumenata (obične dionice, prioritetne dionice, finansijskih instrumenti povezani sa običnim dionicima i dr). U slučaju da se steknu uslovi za isplatu iste, će se vršiti prema definiranom okviru.

Varijabilne naknade zavise o ocjeni radnog učinka i kompetencija radnika i poslovne jedinice, odnosno organizacijskog dijela, uzimajući u obzir ocjenu ukupnog učinka Banke. Učinak Banke, organizacijskog dijela i individualni učinak mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, uključujući i praćenje održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Vrsta i visina varijabilne naknade će biti određena, dodijeljena i isplaćena samo u slučaju da je takva isplata održiva u odnosu na finansijsku situaciju Banke i opravdana u odnosu na učinak pojedinog organizacionog dijela, odnosno pojedinačnog radnika. U slučaju da isplata nije održiva ili da ne odražava učinak, takva varijabilna nagrada neće biti isplaćena ili će biti zadržana.

Varijabilne naknade smatraju se održivima ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog finansijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitaka Banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti Banke, organizacionog dijela ili relevantnog radnika.

Ukoliko Banka bude isplaćivala varijabilne naknade po osnovu opšte uspješnosti radnika, dodjeljeni iznos varijabilnih naknada će se zasnivati na kombinaciji ocjene uspješnosti radnika, relevantne poslovne jedinice, te na ukupnim rezultatima Banke, uzimajući u obzir kvantitativne i kvalitativne, apsolutne i relativne, finansijske i nefinansijske kriterije.

Banka zadržava pravo da preko svojih organa upravljanja ograniči isplatu varijabilnog dijela naknade u cijelosti ili djelomično, bez obzira na ostvarivanje ciljeva, ukoliko je finansijska situacija Banke pogoršana, odnosno smanjen iznos dobiti, ili je negativan u trenutku kada se to pravo stiče.

Varijabilna isplata ne može biti zagantovana te se ne može isplatiti u slučaju neuspjeha, odnosno neispunjenja ciljeva.

Varijabilne naknade radnika koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija moraju biti povezani s ostvarenjem ciljeva njihovih funkcija, neovisno o uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu.

Ukupne naknade po području poslovanja na nivou Banke iznose 4.061.000 KM.

Zbir svih naknada po kategorijama radnika, naknadama podijeljenim na Nadzorni odbor, Upravu i ostale zaposlene čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil Banke je prikazan u tabelama koje slijede. Iznosi su iskazani u konvertibilnim markama te predstavljaju ukupan iznos fiksnih i varijabilnih naknada za 2023. godinu (1.1.-31.12.2023.).

Tabela broj 6: Podaci o naknadama prema značajnim područjima poslovanja predstavljani su kako slijedi:

Područje poslovanja	Neto naknade ('000 KM) ³	Broj zaposlenika
Nadzorni odbor	48	
Uprava Banke	289	3
Neovisne kontrolne funkcije	99	3
Nosioci ključnih funkcija, izuzev kontrolnih funkcija	149	4
Naknade ostalih radnika	3.477	198
Ukupno	4.061	208

Vrste naknada	Neto naknade ('000 KM)
Fiksna naknada	3.922
Varijabilna naknada	139
Ukupno	4.061

³ U iznosu prikazane ukupne fiksne i varijabilne naknade

Kategorije radnika	Neto naknade ('000 KM)
Ukupno zaposleni VSS (uključujući DR i MR)	3.088
Ukupno zaposleni VŠS	87
Ukupno zaposleni SSS	699
Ostali ukupni zaposleni	0
Ukupno	3.874

Kategorije radnika	Neto naknade ('000 KM)
Nadzorni odbor Banke	48
Uprava Banke	239
Ostali identifikovani radnici	558
Ukupno	845

Banka nema radnike čije naknade iznose sto hiljada BAM-ova ili više po finansijskoj godini.

Sve naknade radnika Banke koji nisu obuhvaćene Politikom naknada, Banka će po potrebi definisati na osnovu procjene profila rizičnosti Banke te utvrđenog stepena odgovornosti i važnosti funkcije i ostvarenih definisanih ciljeva, a u skladu sa važećim zakonskim i podzakonskim aktima.

IV Informacije o obuhvatu primjene regulatornih zahtjeva na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi

Banka ne posluje u sastavu grupe pravnih lica koja provodi konsolidaciju, bilo kao matično društvo bilo kao društvo kćer. Vezano na naprijed navedeno, informacije u ovom Izvještaju odnose se isključivo na Banku bez primjene konsolidacije.

V Podaci i informacije koje se odnose na strategiju, ciljeve i politike za upravljanje rizicima Banke

Opis strategije i politika

Za upravljanje rizicima odgovorne su organizacione jedinice Sektor za upravljanje i kontrolu rizika i Sektor za kreditne i operativne rizike.

Sektor za upravljanje i kontrolu rizika je između ostalog zadužen za:

- analizu rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena,
- provođenje testiranja otpornosti na stres za sve značajne rizike,
- praćenje i implementacija propisa i standarda primjenjivih u okviru segmenta upravljanja rizicima.

Organizacionom strukturom omogućeno je da kontrolna funkcija upravljanja rizicima u okviru Sektora za upravljanje i kontrolu rizika ima direktno izvještavanje prema Nadzornom odboru i Upravi Banke, a definisano je da je Član Uprave za rizike odgovoran za rad ovog Sektora.

Sektor za kreditne i operativne rizike je odgovoran za uspostavljanje procesa upravljanja kreditnim i operativnim rizikom na svim nivoima organizacije Banke.

Banka je organizaciju i sistem upravljanja rizicima, prilagodila svom modelu poslovanja.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, pojedinačne politike, metodologije i programi za upravljanje rizicima pregledavaju se minimalno godišnje.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima pruža stratešku orijentaciju upravljanja rizicima za sve vrste rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju te koje je Banka ocijenila kao materijalno značajne rizike. U skladu sa utvrđenim značajnijim grupama rizika Banka propisuje odgovarajuće politike upravljanja rizicima.

Strategijom su definisani:

- (a) ciljevi i osnovni principi preuzimanja i upravljanja rizicima Banke,
- (b) pristup upravljanju rizicima i tolerancija Banke prema riziku (engl. risk appetite and capacity), u skladu sa strateškim poslovnim ciljevima Banke,
- (c) pregled svih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju,
- (d) osnovni principi internog procesa procjene adekvatnosti kapitala Banke (u daljem tekstu: ICAAP, engl. internal capital adequacy assessment process) i principi internog procesa procjene adekvatnosti likvidnosti (u daljem tekstu: ILAAP).

Kroz Izjavu o sklonosti za preuzimanje rizika definisana je procjena i praćenje profila rizika Banke, identifikacija značajnih rizika za Banku, određivanje sistema praćenja, kontrola i izvještavanje o rizicima.

Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava da se upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena po osnovu svih poslovnih aktivnosti, koji je srazmjern prirodni, obimu i složenosti poslovanja Banke. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima obezbjeđuje da rizični profil bude u skladu sa utvrđenom sklonosti ka rizicima, odnosno rizičnom profilu Banke i Poslovnom politikom i strategijom Banke.

Profitabilnost se ne postavlja kao primarni cilj u poslovanju. Banka zadovoljava trenutne i očekivane zahtjeve u vezi sa kapitalom, za period primjene Poslovne strategije. Trenutna i očekivana usklađenost ne isključuje potrebu daljnjeg jačanja upravljanja rizicima i kapitalom.

Pokazatelji rizika definisani su Izjavom o sklonosti Banke ka preuzimanju rizika prate se kvartalno i mjesečno, te se o vrijednostima istih izvještava Uprava i Nadzorni odbor Banke.

Politike, procedure i programi

1. Kreditna politika - utvrđuje temeljne principe odobravanja, korištenja, povrata i kontrole kreditnih plasmana u Banci, definiše interne limite vezane za ročnost, izloženost i disperziju kreditnog portfolija. Ovim dokumentom su definisani i limiti vezani za koncentracijski rizik;
2. Program o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka – utvrđuje principe upravljanja kreditnim rizikom;
3. Metodologija za mjerenje umanjenja vrijednosti kredita i ostale finansijske aktive – definiše način mjerenja i proces izračuna umanjenja vrijednosti;
4. Politika upravljanja velikim izloženostima – definiše pojam povezanih lica, upravljanje velikim izloženostima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i ograničenja izloženosti;
5. Politika za poslovanje sa licima u posebnom odnosu sa Bankom i dodjelu kredita uposlenicima Banke – određuje minimalne standarde za poslovanje Banke sa licima u posebnom odnosu sa Bankom kao i uslove dodjele kreditima uposlenicima Banke;
6. Politika kolateralna - definiše opće principe upravljanja kolateralima u Banci;
7. Program za upravljanje deviznim rizikom sa politikama i procedurama - u svrhu valutne usklađenosti aktive i pasive utvrđuju se ciljevi i principi, ograničenja izlaganja deviznom riziku i ovlaštenja;
8. Strategija upravljanja rizikom likvidnosti Banke - definiše pristup likvidnosti koji osigurava Banci da se očuva finansijska snaga Banke i njena sposobnost da u svakom trenutku obezbijedi adekvatan stepen likvidnosti čak i u situacijama koje mogu nastati iznenada i neočekivano;
9. Politike i procedure upravljanja rizikom likvidnosti - utvrđuju minimalne kvalitativne zahtjeve koje je Banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja rizikom likvidnosti, kao i

- minimalni kvantitativni zahtjevi u pogledu koeficijenata pokrića likvidnosti, osiguranja stabilnih izvora finansiranja i korištenja dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti;
10. Metodologija određivanja stabilnosti izvora finansiranja – definiše utvrđivanje stabilnih izvora depozita u skladu sa principima tehničke analize, odnosno bazirano na historijskom kretanju stanja depozita po odgovarajućim kriterijima;
 11. Politika za upravljanje kamatnim rizikom bankarskoj knjizi - uspostavlja principe i standarde upravljanja kamatnim rizikom u Banci;
 12. Metodologija mjerenja kamatnog rizika - definiše sistem mjerenja kamatnog rizika, aktivnosti procesa izračuna kamatnog rizika i provođenje testiranja otpornosti na stres za kamatni rizik u bankarskoj knjizi;
 13. Procedura za implementaciju novih i izmjene postojećih proizvoda – odnosi se na rizike koji proizlaze iz novih proizvoda, usluga ili sistema. Dokumentom se utvrđuju kriteriji i postupci koji se odnose na nove proizvode, usluge ili sisteme;
 14. Politika interne procjene adekvatnosti kapitala i adekvatnosti likvidnosti Banke - dokumentom su definisani principi i standardi upravljanja procesom interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i procesom interne procjene adekvatnosti likvidnosti Banke (ILAAP);
 15. Metodologija interne procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti Banke definiše postupak Banke u procesu interne procjene kapitala i likvidnosti. Navedenim internim aktom, kao i Programom testiranja otpornosti na stres tretira se upravljanje i relevantnost ostalih značajnih rizika za koje Banka nije sačinila odvojen interni akt;
 16. Program testiranja otpornosti na stres - definiše metodologiju i provođenje testiranja otpornosti na stres za značajne rizike za Banku;
Kroz Izvještaj o provođenju testiranja otpornosti na stres navode se potencijalne mjere za ograničavanje i ublažavanje rizika na način koji će negativne utjecaje na poslovanje i bonitet Banke svesti na najmanju moguću mjeru. Izvještaj o validaciji se priprema u svrhu potvrde adekvatnosti primijenjenih pretpostavki i metodologija u stres testu.
 17. Program za upravljanje operativnim rizikom – definiše osnovne elemente i aktivnosti u vezi sa upravljanjem operativnim rizikom u Banci kojima je ona izložena, a dosljedna praksa Banke treba da bude utvrđivanje, analiza i procjena ovih rizika svojstvenih svim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima;
 18. Politika upravljanja eksternalizacijom – propisuje uslove koje je Banka dužna osigurati u postupku provođenja i upravljanja eksternalizacijom i rizicima koji mogu proisteći iz eksternalizacije prilikom ugovornog povjeravanja obavljanja aktivnosti Banke trećim stranama;
 19. Program kontrolne funkcije upravljanja rizicima Banke – definiše način rada, poslove organizacionu strukturu i položaj kontrolne funkcije upravljanja rizicima;
 20. Program praćenja usklađenosti poslovanja – definiše način rada, poslove organizacionu strukturu i položaj kontrolne funkcije praćenja usklađenosti poslovanja;
 21. Metodologija rada kontrolne funkcije upravljanja rizicima – reguliše područje upravljanja i praćenja rizika u poslovnim procesima i aktivnostima;
 22. Metodologija rada kontrolne funkcije praćenja usklađenosti – reguliše područje upravljanja i praćenja rizika usklađenosti u poslovnim procesima i aktivnostima;
 23. Politika i program upravljanja sistemom interne kontrole – dokumentom se ključni principi i proces upravljanja sistemom interne kontrole;
 24. Plan oporavka - dokument kojim se uspostavljaju mjere koje će Banka primijeniti u slučaju značajnog pogoršanja njenog finansijskog stanja, prouzrokovanog materijalizacijom pojedinačnih rizika, sa ciljem ponovnog uspostavljanja održivog poslovanja i odgovarajućeg finansijskog položaja Banke.

Nižim internim aktima, u pravilu uputstvima, definiše se praćenje, analiziranje i kontrola rizika, kao i odgovarajuće linije za blagovremeno i kontinuirano izvještavanje organa Banke o rizicima.

Dokumentima u nastavku su definisani zadaci i odgovornosti odbora i komisija Uprave banke:

1. Pravilnik o radu kreditnih odbora,
2. Poslovnik odbora za upravljanje aktivom i pasivom,
3. Poslovnik komisije za upravljanje kreditnim rizikom,

4. Poslovnik komisije za upravljanje operativnim rizikom, i
5. Poslovnik o radu Odbora za upravljanje cijenama proizvoda i usluga Banke.

Klasifikacija rizika

Interna klasifikacija rizika koju Banka primjenjuje u svom poslovanju odgovara veličini, prirodi, obimu i složenosti aktivnosti Banke.

Značajnim rizicima se smatraju rizici koji se uključuju u izračun adekvatnosti kapitala, dok se značajnost ostalih rizika utvrđuje analizom kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja.

Utvrđivanje svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena, kao i utvrđivanje materijalne značajnosti rizika, zasniva se na sveobuhvatnoj procjeni postojećih i potencijalnih izvora rizika (proizvodi, aktivnosti, procesi i sistemi), finansijskog stanja Banke i procjeni eksternog okruženja u kojem Banka obavlja svoju aktivnost.

Analiza rizika se radi na osnovu matrice rizika. Za potrebe upravljanja rizicima Banka primjenjuje definicije rizika propisane Zakonom, Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci i Strategijom. U postupku ocjenjivanja internih kapitalnih zahtjeva koristi se Matrica rizika.

Indikatori rizika se koriste za specificiranje strukture rizika i predstavljaju osnovu u određivanju značajnosti pojedine vrste rizika. U matrici rizika za sve identifikovane rizike dodijeljeni su odgovarajući kvantitativni i/ili kvalitativni indikatori. Ocjena značajnosti uzima u obzir efekte na strani finansijskog rezultata, odnosno poslovanja Banke, a s druge strane posmatra se frekvencija realizacije određene vrste rizika.

Na osnovu rezultata poslovanja, kao pojedinačno značajni rizici su identifikovani kreditni, koncentracijski, operativni, valutni, kamatni rizik, rizik likvidnosti, rizik finansiranja likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti i rizik finansijske poluge.

U ostale značajne rizike svrstano je devet rizika: rezidualni rizik, reputacijski rizik, rizik eksternalizacije, poslovni rizik, rizik profitabilnosti, rizika kapitala, strateški rizik, rizik usklađenosti i rizik zemlje.

Pojedinačno značajni rizici

Kreditni i koncentracijski rizik (uključujući rezidualni rizik)

Kreditni rizik je mogućnost gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obveze prema Banci. Rizik koncentracije je rizik koji proizlazi iz svake pojedinačne izloženosti prema jednom licu/grupi povezanih lica koje povezuju zajednički faktori rizika, kao što su isti privredni sektor, geografsko područje, istovrsni proizvodi, odnosno primjena tehnika smanjenja kreditnog rizika.

Ciljevi i osnovna načela preuzimanja i upravljanja kreditnim rizikom te sklonost Banke za preuzimanje kreditnog rizika zasnovani su na Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima i Kreditnoj politici.

Banka teži porastu kreditne aktive, kao osnovnog izvora prihoda, istovremeno težeći ka diverzifikaciji portfolija, širenjem baze klijenata, kao i kroz povećanje učešća segmenta fizičkih lica. Banka je definisala pouzdan proces odobravanja kredita kroz analizu klijenata, te korištenjem restriktivne kreditne politike i zahtjevima za povećanim kreditnim bonitetom i nivoom obezbjeđenja plasmana minimizira nastanak kreditnih rizika.

Izlaganje kreditnom riziku kroz investiranje u vrijednosne papire se planira u skladu sa likvidnošću i strukturom izvora finansiranja.

Mjerenje odnosno procjenjivanje izloženosti kreditnom riziku obuhvaća nekoliko segmenta:

- procjena kreditnog rizika plasmana (prije odobrenja),
- redovni godišnji finansijski monitoring,
- naknadni monitoring (uslovljeni, inicirani ili djelimični),
- procjena ispravki vrijednosti i rezervisanja plasmana,
- izračun regulatornog i internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.

Procjena kreditnog rizika i provođenje finansijskog monitoringa se obavlja od strane Sektora za kreditne i operativne rizike (Odjel za upravljanje kreditnim rizikom i Odjel za oporavak i naplatu problematičnih potraživanja) i Sektora za poslovanje sa klijentima.

U kreditnom procesu, osim ova dva navedena organizaciona dijela, učestvuju Sektor za informaciono-komunikacione tehnologije i Sektor za pravne poslove i HR.

S ciljem ovladavanja kreditnim rizikom utvrđeni su prihvatljivi instrumenti osiguranja potraživanja te uspostavljeni odgovarajući limiti:

- disperzija rizika prema segmentima poslovanja,
- disperzija rizika prema najznačajnijim pojedinačnim izloženostima,
- limiti izloženosti prema kolateralnoj pokrivenosti,
- disperzija rizika prema granama industrije,
- disperzija rizika prema regijama.

Definisani limiti se redovno prate na sjednicama Komisije za upravljanje kreditnim rizikom. Komisija predlaže mjere upravljanja portfoliom i limitima i mjere u slučaju odstupanja.

Mjere mogu uključivati:

- Privremeno obustavljanje dodatnih izlaganja ukoliko ista dovode do prekoračenja limita,
- Iniciranje promotivnih i drugih aktivnosti u oblastima/regijama gdje je izloženost znatno ispod limita,
- Mjere smanjenja izloženosti prema pojedinačnim klijentima koje utiču na koncentracije i limite,
- Izmjene limita i prilagođavanje stvarnim potrebama poslovanja Banke, a na osnovu procjene rizika.

Pored navedenog, potrebno je napomenuti da Banka može prihvatiti odstupanje od određenog limita, bez da poduzima neke od gore navedenih mjera, u slučajevima kada su postojeće tendencije takve da će se u određenom roku ta odstupanja eliminisati.

Procjena ispravki vrijednosti plasmana se vrši od strane kontrolne funkcije upravljanja rizicima Sektora za upravljanje i kontrolu rizika/Odjel za upravljanje i kontrolu rizika u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Klasifikacija finansijskih instrumenata, procjena ispravki vrijednosti i rezervisanja plasmana u skladu sa MSFI 9 Banka vrši prema Metodologiji za klasifikaciju i mjerenje i Metodologiji za mjerenje umanjena vrijednosti kredita i ostale finansijske aktive.

Da bi se utvrdila kategorija finansijske imovine, MSFI 9 zahtijeva da se sva finansijska sredstva, osim kapitalnih instrumenata i derivata, procjenjuju na osnovu kombinacije poslovnog modela entiteta za upravljanje imovinom i karakteristika ugovorenih novčanih tokova instrumenata.

Finansijska imovina se klasifikuje u slijedeće kategorije:

- Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI), i
- Finansijska imovina kroz račun dobiti i gubitka (FVPL).

MSFI 9 zahtijeva od Banke da obračunava očekivane kreditne gubitke (ECL) za sve kredite i ostale finansijske instrumente koja se ne drže po FVPL, kao i za ugovore o finansijskim garancijama.

Rezervisanje je zasnovano na ECL-u povezanim sa vjerovatnoćom neizvršenja obaveza u narednih dvanaest mjeseci osim ako nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika nakon nastanka. Ukoliko finansijsko sredstvo zadovoljava definiciju kupljene ili stvorene finansijske imovine umanjene za kreditne gubitke (POCI), rezervisanje se zasniva na promjeni ECL-a tokom životnog vijeka tog sredstva. Sa datumom Izvještaja Banka nema finansijske imovine koja zadovoljava definiciju POCI.

U skladu sa metodologijom proces mjerenja umanjena vrijednosti (ECL) podrazumijeva slijedeće korake:

- segmentacija portfolija u homogene skupine,
- podjela portfolija na nivoe kreditnog rizika (nivoi kreditnog rizika 1, 2 i 3),
- određivanje načina procjene umanjena vrijednosti (grupna ili individualna).

Za portfolio stanovništva izvršena je podjela u homogene grupe kako slijedi:

- stambeni krediti,
- potrošački i krediti za ostale namjene,
- kreditne i shopping kartice, i
- prekoračenja po tekućim računima.

Portfolio kreditnih izloženosti pravnih lica segmentiran je na slijedeće homogene skupine:

- izloženosti prema velikim preduzećima,
- izloženosti prema malim i srednjim preduzećima (SME),
- garancije i akreditivi, i
- obavezujući okviri.

Svi finansijski instrumenti za koje se vrši umanjeње vrijednosti prema Metodologiji raspoređuju se u nivo 1 ukoliko imaju nizak kreditni rizik ili nisu imali pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje. Ukoliko se kreditni rizik značajno povećao, ali ne postoji objektivni dokaz umanjeња vrijednosti imovina se raspoređuje u nivo 2.

Imovina koja zadovoljava kriterij objektivnog dokaza umanjeња vrijednosti (status neizmirenja obaveza) raspoređena je u nivo 3.

Banka u nivo kreditnog rizika 3, tj. u status neizmirenja obaveza raspoređuje izloženosti kada je ispunjen jedan ili oba od sljedećih uslova:

- dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu,
- Banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društava pravnog lica ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala (engl. Unlikelihood to Pay – UTP).

Banka status neizmirenja obaveza utvrđuje na nivou klijenta, tj. dužnika za sve izloženosti. Tokom pojedinačne procjene umanjeња vrijednosti svaki ugovor klasifikovan kao pojedinačno značajan se analizira kako bi se odredilo postojanje objektivnog dokaza umanjeња vrijednosti.

Odlukom o izračunavanju kapitala Banke definisano je da su izloženosti u statusu neizmirenja obaveza potraživanja po osnovu kojih dužnik kasni sa otplatom više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se potraživanja od:

- fizičkog lica u iznosu većem od 200 KM i 1% bilansne izloženosti dužnika, te
- pravnih lica u iznosu većem od 1000 KM i 1% bilansne izloženosti dužnika.

Brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza dužnika, po svim ugovornim iznosima postao materijalno značajan.

Način procjene podrazumjeva grupnu ili individualnu procjenu umanjeња vrijednosti. Individualno se procjenjuju sve izloženosti koje su individualno/pojedinačno značajne, a raspoređene su u fazu 3 (status default).

Pojedinačno značajna izloženost je izloženost koja prelazi sljedeće pragove značajnosti:

- izloženosti fizičkim licima: 100.000,00 KM
- izloženosti pravnim licima: 0,00 KM
- izloženosti prema centralnim, regionalnim vladama i institucijama: 0,00 KM.

Banka kao dokaz smanjenja kvalitete u odnosu na momenat inicijalnog priznavanja (prelaz iz nivoa 1 u nivo 2) koristi slijedeće pokazatelje:

- kašnjenje po materijalnom brojaču veće od 30 dana na dan obračuna,
- restrukturiranje izloženosti koje je u vezi sa povećanjem kreditnog rizika,
- klijent je na listi posmatranja zbog određenih kvalitativnih faktora (watch lista),
- račun dužnika je blokiran, kontinuirano u periodu dužem od 30 dana.

Dokazi smanjenja kvaliteta mogu se opovrgnuti isključivo ukoliko postoje razumne i dostupne informacije koje ukazuju da ne postoji značajno povećanje kreditnog kvaliteta.

Umanjenje vrijednosti ECL se obračunava primjenom risk parametara PD, LGD, FLI, CCF na izloženost (EAD – exposure at default).

Pojedinačna osnova za nivo 3 podrazumijeva analizu očekivanih budućih novčanih tokova po posmatranom plasmanu te izračuna njihove sadašnje vrijednosti. Inputi za klasifikaciju i procjenu ispravki vrijednosti se obezbjeđuju od strane Sektora za upravljanje i kontrolu rizika i Sektora za poslovanje sa klijentima, na osnovu kojih se provode ispravke vrijednosti i rezervisanja na plasmane.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima je zadužena za:

- kontrola, praćenje i izvještavanje o limitima kreditnih izlaganja;
- validacija risk parametra koji se koriste u izračunu ispravki vrijednosti;
- validacija ostalih elemenata interne metodologije za mjerenje umanjenja vrijednosti finansijske aktive;
- izračun internog kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik;
- kontrola vrijednosti rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik;
- izrada stres testova za kreditni rizik.

Komisija za upravljanje kreditnim rizikom je dužna da prati izloženost Banke rizicima koji proizlaze iz strukture portfolija, kao i da predlaže mjere za upravljanje kreditnim rizikom. U ovom smislu, Komisija daje ključnu podršku Upravi Banke kod upravljanja rizicima u nadležnosti ove Komisije.

Rizici likvidnosti i izvora finansiranja

Upravljanje rizikom likvidnosti uz upravljanje kreditnim rizikom jedan je od najvažnijih segmenata poslovanja Banke.

Interni akti kojima je definisano upravljanje ovim rizikom su Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, Strategija rizika likvidnosti, te ostali niži interni akti koji propisuju upravljanje likvidnošću i upravljanje i kontrolu rizika. Glavno tijelo na kojem se razmatraju sva bitna pitanja iz segmenta likvidnosti je ALCO Odbor.

Banka prati da li raspoložive rezerve likvidnosti osiguravaju adekvatno pokriće rizika kratkoročne likvidnosti u normalnim uslovima i uslovima stresa, kao i da li je Banka osigurala adekvatne dugoročne izvore finansiranja za obavljanje svojih poslovnih aktivnosti u srednjem i dugom roku na održiv način.

Izvršena je podjela na slijedeće podkategorije:

- Rizik likvidnosti,
- Rizik tržišne likvidnosti,
- Rizik unutarnevne likvidnosti,
- Rizik finansiranja likvidnosti,
- Rizik koncentracije izvora finansiranja.

Banka redovno priprema i analizira uzroke izloženosti riziku kroz sačinjavanje redovnih izvještaja o izloženosti Banke riziku likvidnosti uz kvantificiranje ciljanih nivoa, testiranje otpornosti na stres i analizu internih pokazatelja likvidnosti. Pored navedenog Banka će poduzimati mjere ka diverzifikaciji izvora finansiranja, obezbjeđenju dugoročnih izvora finansiranja, te namjenskih kreditnih linija smanjujući izloženost riziku likvidnosti.

U upravljanju rizikom likvidnosti uspostavljen je interni limit za koeficijent pokrića likvidnosti i koeficijent neto stabilnog izvora finansiranja na nivou od 110% kao indikator koji se smatra granicom nastanka krizne situacije sa stanovišta likvidnosti i stabilnosti izvora finansiranja i znak da se poduzimaju odgovarajuće aktivnosti.

Također, ostaje važan aspekt praćenje i analize pozicije likvidnosti ročna usklađenost dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza od 30 dana.

Uvažavajući značajnost ovog rizika, Banka je za rizik likvidnost sačinila odvojen dokument Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti.

Planom oporavka definišu se pokazatelji područja likvidnosti koje Banka smatra ključnim:

- ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 30 dana,
- koeficijent pokrića likvidnosti (LCR),
- koeficijent neto stabilnog izvora finansiranja (NSFR),
- omjer sredstava iznad obavezne rezerve i obavezne rezerve.

U skladu sa rezultatima testiranja plana likvidnosti za nepredviđene slučajeve Banka Planom za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti definiše i slijedeće pokazatelje:

- likvidna sredstva/ukupna aktiva,
- likvidna sredstva/kratkoročne finansijske obaveze,
- krediti/depoziti i uzeti krediti.

Banka prati i slijedeća dva pokazatelja:

- koncentracija u izvorima sredstava (isključujući lica koja imaju kontrolno učešće u Banci),
- dnevni minimalni buffer likvidnosti (visokolikvidna imovina/ % najvećeg dnevnog odliva izvora 12m uvećan za buffer 1% bilansne sume). Najveći dnevni odliv se izračunava godišnje na osnovu perioda posmatranja zadnjih 12 mjeseci.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa.

Interni akti kojima je definisano upravljanje ovim rizikom su Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima, Politika upravljanja kamatnim rizikom i Metodologija mjerenja kamatnog rizika.

Banka ima proaktivno upravljanje kamatnim rizikom, obzirom da se mjesečno vrši projekcije kretanja indikatora kamatnog rizika, kao i prilikom svih planiranih značajnih ulaganja u portfolio dužničkih vrijednosnih papira, te akcija kredita sa dužim ročnostima.

Uspostavljena je godišnja izrada Izvještaja o testiranju/validaciji Metodologije za mjerenje kamatnog rizika.

Izvještaj o analizi utjecaja ponašanja depozitnih klijenata bez ugovorenog roka dospijeća za potrebe izračunavanja kamatnog rizika se također provodi godišnje, gdje se procjenjuju stabilni depoziti za koje se može potvrditi da ostaju nepovučeni iz Banke.

Redovno se vrši izračun rizika krive prinosa i te rizika osnove. Rizik opcije se procjenjuje kroz rezultate godišnje validacije metodologije.

Efekat na neto kamatnu maržu pokazuje efekat promjene kamatnih stopa na nivo očekivanih kamatnih prihoda.

Uvažavajući redovnost provođenja analiza i stres testova, te uspostavljene kontrole u procesu, smatra se dovoljnim da najnepovoljniji izračun predstavlja ukupni kapitalni zahtjev za podkategorije skupine kamatnog rizika.

Razvoj i implementacija metodologije i alata kontrole kamatnog rizika, te usklađivanje sa zahtjevima regulatora se vrši od strane Odjela za upravljanje i kontrolu rizika.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) dužan je da:

- prati adekvatnost upravljanja kamatnim rizikom,
- predlaže ograničenja i limite, ključne indikatore rizika, a na osnovu regulatornih zahtjeva, istorijskih podataka, trenutnog stanja i projekcija (simulacija), itd.,
- prati usklađenost aktive i pasive, predlaže odgovarajuće mjere na osnovu izvještaja Odjela za upravljanje i kontrolu rizika, a za eventualnu neusklađenost koja ima uticaj na poziciju kamatnog rizika analizira uzroke i posljedice.

Operativni rizik

Cilj Banke je da zadrži umjeren nivo izlaganja operativnom riziku. Za sve transakcije, odnosno scenarije koji mogu rezultirati gubitkom iznad nivoa od 0.5 % regulatornog kapitala uspostavljaju se posebne mjere upravljanja, dodatne kontrole i zahtjevi u dizajniranju internih kontrola. U dosadašnjem periodu Banka nije imala značajnih gubitaka operativnog rizika.

Banka ima uspostavljeno redovno praćenje izvještavanja o izloženostima operativnom riziku, te se kontinuirano vrši edukacija svih relevantnih i organizacionih nivoa i segmenata upravljanja Bankom. Sistem odgovornosti i organizacije uspostavljen je na način koji omogućava da se efikasno odgovori

na uočene potencijalne uzroke i izvore događaja, da se Banka obezbjedi od potencijalnih katastrofalnih rizika kroz sistem osiguranja, te da se unaprijede poslovne prakse kojim se smanjuje frekventnost događaja koji se javljaju u svakodnevnom poslovanju.

Kao podkategorije operativnog rizika određeni su slijedeći rizici:

1. Operativni rizik,
2. Rizik informacione i komunikacijske tehnologije,
3. Rizik eksternalizacije,
4. Kibernetički rizik,
5. Rizik izvršenja, isporuke i upravljanja procesima,
6. Pravni rizik,
7. Rizik usklađenosti poslovanja,
8. Rizik eksternih i internih prevara,
9. Odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu,
10. Rizik štete na materijalnoj imovini,
11. Rizik finansiranja terorizma/pranja novca,
12. Rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja,
13. Rizik modela,
14. Rizik kadrova.

U oblasti cyber rizika uspostavljene su mjere zaštite informacionog sistema od napada putem internetske mreže ili drugih eksternih mreža. Rizik je (između ostalog) kontrolisan na način da su definisana rješenja za održavanje kompletnog i ažurnog registra te pregleda vanjskih mrežnih tačaka konekcije (internet aplikacije, wi-fi, udaljeni pristup i sl.). Definirano je upravljanje i nadzor nad sigurnosnim mjerama (firewall, proxy serveri, antivirus i sl.) uspostavljenim u cilju zaštite dolaznog i odlaznog mrežnog saobraćaja i vanjskih mrežnih konekcija. Definirano je segmentiranje mreže, praćenje mrežnog prometa i analize zapisa.

Redovno se analiziraju i zabilježeni događaji iz područja pokrenutih sudskih sporova protiv Banke kao mjera kontrole pravnog rizika.

Adekvatnim upravljanjem operativnim rizikom Banka mitigira i rizik eksternalizacije koji proizilazi iz ugovornog povjerenja obavljanja aktivnosti pružaocima usluga.

Pravni rizik, rizik usklađenosti poslovanja i rizik nesavjesnog postupanja - S obzirom na veličinu Banke i porast obima zakonske i podzakonske regulative i regulatornih zahtjeva rizik se raspoređuje u ostale značajne rizike.

Valutni rizik

Rizik koji proizilazi iz promjene kursa valute, podkategorija je tržišnog rizika. Banka ostalim rizicima koji su podkategorija tržišnog rizika nije izložena.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima i Program za upravljanje deviznim rizikom sa politikama i procedurama čine okvir za upravljanje ovim rizikom.

Odjel za likvidnost upravljanje aktivom i pasivom je odgovoran za:

- dnevno praćenje usklađenost devizne aktive i pasive Banke, odnosno visinu otvorenih individualnih deviznih pozicija i ukupne devizne pozicije Banke u odnosu na priznati kapital,
- operativno upravljanje deviznim aktivnostima se takođe obavlja od strane ovog organizacionog dijela,
- predlaganje rješenja i novih aktivnosti na unaprijeđenju upravljanja deviznim rizikom.

Odjel za upravljanje i kontrolu rizika odgovoran je za:

- razvoj i implementaciju metodologije i alata kontrole deviznog rizika,
- praćenje, analizu, limitiranje, mjerenje, eskalacije deviznog rizika,
- izradu scenario analiza, „stres“ testova.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) dužan je da:

- prati adekvatnost upravljanja deviznim rizikom,

- predlaže ograničenja i limite, ključne indikatore rizika, a na osnovu regulatornih zahtjeva, istorijskih podataka, trenutnog stanja i projekcija (simulacija), itd,
- prati usklađenost aktive i pasive, predlaže odgovarajuće mjere, a za eventualnu neusklađenost koja ima uticaj na deviznu poziciju analizira uzroke i posljedice.

Ostali značajni rizici

Za ostale značajne rizike krovni interni akt Banke je Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima.

Struktura, odnosno organizacija funkcije upravljanja rizicima, uključujući njenu poziciju, ulogu i status u organizacionoj strukturi Banke

Upravljanje rizicima je uspostavljeno kroz rad Sektora za upravljanje i kontrolu rizika i Sektora za kreditne i operativne rizike.

Sektor za upravljanje i kontrolu rizika je u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, kontrolna funkcija upravljanja rizicima i organizovan je kroz rad Odjela za upravljanje i kontrolu rizika i Tim za sistem internih kontrola.

Direktor Sektora za upravljanje i kontrolu rizika, kao rukovodilac kontrolne funkcije, i radnici Odjela za upravljanje i kontrolu rizika su radnici kontrolne funkcije.

Odjel za upravljanje i kontrolu rizika je zadužen za:

- analizu rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, provođenje testiranja otpornosti na stres,
- praćenje i implementacija zakonskih, podzakonskih akata i standarda primjenjivih u okviru segmenta upravljanja rizicima,
- učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima,
- davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje rizicima, te savjetovanje Uprave Banke i drugih odgovornih lica o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila, uključujući i informacije o aktuelnostima iz tih područja,
- analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala i adekvatnosti likvidnosti Banke, te provjera strategija i postupaka za internu procjenu,
- procjena efekata koje će na poslovanje Banke imati izmjena relevantnih propisa.

Tim za sistem internih kontrola obavlja sljedeće poslove:

- kontrola sistema interne kontrole,
- podrška implementaciji sistema interne kontrole u procesima,
- podrška kod popisa „ključnih“ procesa, sistema i kontrola,
- iniciranje procesa samoprocjene, zahtjeva implementaciju sistema internih kontrola i usklađenost sa relevantnim internim aktima,
- konsultantska podrška organizacijskim dijelovima Banke u implementaciji sistema interne kontrole,
- pružanje podrške u vezi sa kvalitetom kontrola za nove procese, sisteme ili proizvode u saradnji sa vlasnicima procesa / nosiocima proizvoda.

Sektor za kreditne i operativne rizike čine Odjel za upravljanje kreditnim rizikom, Odjel za oporavak i naplatu problematičnih potraživanja i Tim za upravljanje operativnim rizikom.

Odjel za upravljanje kreditnim rizikom obavlja poslove:

- razvoj i upravljanje procesom procjene kreditnog rizika (razvoj procesa, alata i modela za procjenu i praćenje izloženosti kreditnim riziku, utvrđivanje parametara za procjenu pojedinačnih plasmana i prema tržišnim segmentima),
- procjena rizika plasmana (procjena kreditnog i povezanih rizika za nove i postojeće plasmane),
- praćenje plasmana (monitoring),
- upravljanje kreditnim rizikom portfolija (davanje prijedloga nivoa kreditnog rizika za plasmane, implementacija koncepta ranog upozorenja),

- upravljanje kolateralima (uspostava i vođenje sistema za upravljanje kolateralima, nadziranje procesa unosa podataka, priprema izvještaja).

Odjel za oporavak i naplatu problematičnih potraživanja:

- razvoj procesa naplate i oporavka problematičnih potraživanja,
- praćenje i oporavak plasmana (razvoj procesa naplate i oporavka),
- aktivnosti prinudne naplate,
- davanje prijedloga za oporavak klijenata statusa default, te izračuna očekivanih kreditnih gubitaka za klijente individualne procjene.

Tim za upravljanje operativnim rizikom:

- razvoj i primjena metoda i sistema za mjerenje, analizu, limitiranje i kontrolu operativnog rizika i usklađivanje sa zahtjevima FBA kao i usklađivanje na najboljom praksom kontrole upravljanja operativnim rizikom,
- razvoj i implementacija koncepta ključnih indikatora rizika za operativni rizik
- procjena i kontrola rizika eksternalizacije (u domenu kontrole rizika).

Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima definiraju se odgovornosti unutar organizacije vezane za frekvenciju praćenja nivoa indikatora rizika, predlaganje mjera i izvještavanje. Analiza i praćenje rizika relevantnih za banku, u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, čine obavezan dio sistema internog upravljanja u banci, te omogućavaju pravovremeno planiranje aktivnosti i mjera koje pružaju odgovarajuću zaštitu od posljedica materijalizacije tih rizika. Kontinuirano praćenje, također, omogućava da Uprava Banke i Nadzorni odbor imaju pravovremenu informaciju za poduzimanje adekvatnih mjera na mitigaciji rizika.

Kreditni i koncentracijski rizik

Banka ima uspostavljen sistem za izvještavanje kojim se osiguravaju primjerene informacije o strukturi kreditnog portfelja (nivoi kreditnog rizika, vrste potraživanja, segmentacija, dani kašnjenja i drugi elementi potrebni za upravljanje kreditnim rizikom) uključujući identifikaciju svih koncentracija rizika.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima prati interne i eksterne limite postavljene za upravljanjem kreditnim rizikom. Uprava, Kreditni odbor i Nadzorni odbor redovno se izvještavaju o izloženosti Banke kreditnom riziku. Izvještaj obuhvata kvalitetu aktive i ključne pokazatelje rizika (iznos nekvalitetnih kredita, pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti, stopa nekvalitetnih kredita, portfolio prihodujućih kredita, pokrivenost prihodujućih kredita ispravkama vrijednosti, nivoi ispravki vrijednosti, kretanje portfelja) te ostale podatke značajne za upravljanje i kontrolu kreditnog rizika.

Redovno se prate pokazatelji apetita za rizik (pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti, stopa nekvalitetnih kredita, koncentracija 15 najvećih dužnika u odnosu na ukupan portfolio).

Regulatorni izvještaji se sačinjavaju u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Banka vrši obračun regulatornog kapitala za kreditni rizik prema standardizovanom pristupu, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka.

Rizik likvidnosti (rizik finansiranja likvidnosti i rizik tržišne likvidnosti)

Izvještaji koje priprema kontrolna funkcija upravljanja rizicima za rizike likvidnosti uključuju slijedeće:

- *Izvještaj o riziku likvidnosti* koji uključuje:
 - o simulacija ročne usklađenosti uz standardne pretpostavke,
 - o stres scenariji pozicije ročne usklađenosti prema pretpostavkama definisanim na ALCO komitetu,
 - o obrnuti scenario maksimalne promjene pozicija koji bio doveo do prekršenja zakonskih i internih limita ročne pozicije (isplata kredita koja bi dovela do pada pozicije do 30 dana ispod nivoa),

- obrnuti scenario maksimalne promjene pozicija koji bio doveo do prekršenja zakonskih i internih limita LCR i NSFR (odliv likvidne imovine procjena nivoa koji bi doveo do pada pozicije na navedene nivoe),
- efekat primjene svih odredbi člana 32. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti na poziciju LCR i NSFR– scenarij stresnih uslova,
- pregled ročne strukture ukupne imovine Banke (statički i dinamički gap).

Izvještaj se dostavlja Upravi Banke i ostalim članovima ALCO odbora na mjesečnoj osnovi. Navedeni pregledi su sastavni dio kvartalnih izvještaja kontrolne funkcije, koji se prezentuju i usvajaju na sjednicama Nadzornog odbora.

- *Izvještaj o rezultatima provedenog testiranja Plana za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti*

Izvještaj se prezentuje na ALCO Odboru, te dostavlja Upravi Banke na usvajanje. Izvještaj je sastavni dio godišnjeg izvještaja kontrolne funkcije za potrebe izvještavanja Nadzornog odbora.

Izvještaji koje dostavlja Sektor za sredstva i likvidnost su slijedeći:

- Izvještaj o likvidnosti – izvještaj se dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke mjesečno,
- Zapisnik ALCO odbora – izvještaj se dostavlja ALCO odboru po održavanju sjednice ALCO odbora,
- Dnevni izvještaj o koncentraciji i pokazatelj omjer krediti/depoziti.

Redovno se prate pokazatelji apetita za rizik (ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 30 dana, koeficijent pokrića likvidnosti (LCR), NSFR pokazatelj, koncentracija u izvorima sredstava (isključujući lica koja imaju kontrolno učešće u Banci), omjer sredstava iznad obavezne rezerve u odnosu na sredstva rezervi, te pokazatelji likvidna sredstva/ukupna aktiva, likvidna sredstva/kratkoročne finansijske obaveze, krediti/depoziti i uzeti krediti).

Regulatorni izvještaji se sačinjavaju u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

U sklopu Izvještaja o poziciji likvidnosti, dostavlja se i izvještaj o kamatnom riziku, u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Redovno se prati pokazatelj apetita za rizik (odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala).

Regulatorni izvještaj se sačinjava u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Operativni rizik

Uprava (najmanje kvartalno) i Nadzorni odbor (kvartalno) redovno se izvještavaju o izloženosti Banke operativnim rizicima.

Izvještaj prema Upravi dostavlja Tim za upravljanje operativnim rizikom i obuhvata analizu gubitaka nastalih uslijed događaja operativnog rizika i ostale podatke značajne za upravljanje i kontrolu operativnog rizika.

Minimalno se na godišnjoj osnovi utvrđuje te redovno mjesečno prati pokazatelj apetita za rizik za operativni rizik (pokazatelj gubitaka vezanih za operativne rizike u odnosu na regulatorni kapital Banke).

Banka vrši obračun regulatornog kapitala za operativni rizik prema jednostavnom pristupu, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka. Regulatorni izvještaji se sačinjavaju u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Valutni rizik

U sklopu Izvještaja o poziciji likvidnosti, dostavljaju se pregledi o valutnom riziku.

Redovno se prati pokazatelj apetita za rizik (neto devizna pozicija). Regulatorni izvještaj se sačinjava u rokovima definisanim odlukama Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

ICAAP/ILAAP i Plan oporavka

U skladu sa regulatornim propisima Nadzorni odbor, na prijedlog Uprave, razmatra i usvaja Izvještaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a i Plan oporavka, koji se dostavljaju FBA u skladu sa definisanim rokovima.

Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na njen rizični profil i poslovnu politiku i strategiju

U 2023. godini Banka je nadograđivala postojeći sistem upravljanja rizicima, politike, programe, procedure i limite. Kontinuirano se prate vrijednosti limita i ciljeva koje je Banka ocijenila kao ključne pokazatelje.

Ključni strateški ciljevi u upravljanju rizicima su:

- kvalitetna i efikasna stručnost za upravljanje rizicima koja će primjenom adekvatnih alata obezbijediti optimizaciju rizika i upravljanje učinkom na bazi pokazatelja rizika,
- kontinuirano unaprjeđivati organizacionu strukturu Banke u cilju povećanja efektivnosti u upravljanju rizicima,
- u procesu planiranja staviti fokus na pokazatelje pristupa upravljanja rizicima.

Okvir za provođenje Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima sadržan je u pokazateljima pristupa upravljanju rizicima i profilu rizika, upravljanju rizikom kroz upravljačke funkcije te mjerenjem, upravljanjem i izvještavanjem o rizicima od strane nezavisnih funkcija Banke.

Prilikom razmatranja bilo koje poslovne odluke, rizici su sastavni dio razmatranja i doprinose donošenju poslovne odluke. Cilj upravljanja rizicima je rano prepoznavanje materijalnih rizika u trenutnim i budućim poslovnim aktivnostima Banke kako bi se obezbijedilo efikasno upravljanje rizicima te osigurao odgovarajući ponderisani povrat.

Osnovna pravila kojih se Banka pridržava kod sveobuhvatnog upravljanja rizicima su:

- proces procjene adekvatnosti internog kapitala primjeren rizičnom profilu,
- uspostavljanje i praćenje limita rizika,
- minimiziranje uticaja rizika na rezultate poslovanja,
- uspostavljanje administrativnih i računovodstvenih kontrola,
- adekvatno upravljanje operativnim rizikom.

Interna revizija u skladu sa planom rada utvrđuje adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima u Banci, tehnika, alata i primijenjenih metodologija kontrola rizika.

Organizacioni dio Sektor za upravljanje i kontrolu rizika predstavlja kontrolnu funkciju upravljanja rizicima uspostavljenu od strane Nadzornog odbora. Banka redovno na kvartalnom nivou izvještava Agenciju za bankarstvo Federacije BiH o izvršenim aktivnostima kontrolne funkcije (Izvještaj o radu kontrolne funkcije upravljanja rizicima).

U prethodnom periodu Banka je poduzela sve neophodne aktivnosti na usklađivanju procesa upravljanja rizicima sa izmjenama podzakonskog okvira, kao i smjernicama Agencije za bankarstvo Federacije BiH u vezi upravljanja rizicima i portfolijom:

- poduzet je niz mjera i aktivnosti na očuvanju kvalitete portfolija - kontinuiran nadzor kvalitete kreditnog portfolija, prilagođen sistem praćenja klijenata i raspoređivanja izloženosti u više nivoe kreditnog rizika uvažavajući kriterije definisane Metodologijom za mjerenje umanjena vrijednosti kredita i ostale finansijske aktive,
- kontinuirano se održavaju sjednice Komisije za upravljanje kreditnim rizikom, Komisije za upravljanje kvalitetom portfolija i Komisije za upravljanje nekvalitetnom aktivom, kako bi se pravovremeno identifikovali klijenti koji iskazuju određene znakove povećanog kreditnog rizika ili neizmirenja obaveza,
- kontinuirano se provode mjere na održavanju likvidnosti – redovan pregled internih akata, sa posebnim naglaskom na iste koji definišu postupanja u slučajevima poremećaja pozicija

likvidnosti, redovan monitoring veličina plana likvidnosti i izvora finansiranja, te pokazatelja likvidnosti,

- Banka osigurava provođenje mjera na održavanju i očuvanju kapitala,
- zadržana je ranije uspostavljena frekvencija izvještavanja svih značajnih parametara rizika definisanih Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima,
- redovno se vrši pregled internih akata, kako bi se obezbijedila usklađenost sa podzakonskim okvirom i smjernicama Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Tehnike ublažavanja rizika i načini koje Banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u ublažavanju rizika

Osnovna pravila kojih se Banka pridržava kod sveobuhvatnog upravljanja rizicima su:

- proces interne procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti primjeren profilu rizika Banke,
- uspostavljanje i praćenje limita rizika,
- minimiziranje uticaja rizika na rezultate poslovanja,
- uspostavljanje administrativnih i računovodstvenih kontrola,
- adekvatno upravljanje operativnim rizikom.

Kreditni i koncentracijski rizik

Upravljanje instrumentima kreditne zaštite predstavlja dio sistema upravljanja kreditnim rizikom.

U izračun kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, Banka uključuje instrumente kreditne zaštite koji ispunjavaju uslove definisane Odlukom o izračunavanju kapitala Banke.

Dodatno, Zakon o bankama Federacije BiH definira obavezu osiguranja pokrivenosti kolateralom dijela izloženosti koji prelazi 5% priznatog kapitala Banke. Banka je prije odobravanja kreditne izloženosti dužna procijeniti kvalitet i utrživost kolaterala, raspoloživost i vrijednost, te pravnu valjanost kolaterala.

Banka primjenjuje standardizirani pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, pri čemu se izračun iznosa izloženosti ponderiranog rizikom može prilagoditi uzimajući u obzir instrumente kreditne zaštite, ako su ispunjeni uslovi za priznavanje materijalne i nematerijalne kreditne zaštite u skladu sa Odlukom.

Sistem upravljanje kolateralima obuhvaća:

- kontrolu pojedinačnih instrumenata kreditne zaštite u okviru procesa odobravanja kreditnih plasmana,
- kontinuirano vrednovanje i praćenje promjena vrijednosti instrumenata kreditne zaštite,
- analizu podataka i izvještavanje.

Pri izračunu efekata smanjenja kreditnog rizika, Banka koristi slijedeće vrste instrumenata kreditne zaštite:

- materijalnu kreditnu zaštitu,
- nematerijalnu kreditnu zaštitu.

U dijelu materijalne kreditne zaštite, Banka pri vrednovanju finansijskog kolaterala primjenjuje jednostavnu metodu finansijskog kolaterala.

Banka primjenjuje materijalnu kreditnu zaštitu u obliku:

- gotovinski polog položen kod banke kreditora ili druge instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži banka kreditor,
- vrijednosne papire Vlade Federacije BiH.

Nematerijalnu kreditnu zaštitu predstavljaju garancije, jamstva i kontragarancije.

Sa stanovišta instrumenata osiguranja, rizik koncentracije obuhvata: identifikaciju, monitoring i kontrolu bilo koje koncentracije kolaterala u smislu davaoca kolaterala, vrsta ili industrijskih sektora na nivou portfolija.

Banka analizira, u mjeri u kojoj je to moguće, svoje izloženosti prema izdavaocima kolaterala.

Rizik likvidnosti (rizik finansiranja likvidnosti i rizik tržišne likvidnosti)

Ublažavanje rizika likvidnosti podrazumjeva uspostavljen sistem redovnog praćenja pokazatelja rizika, a uvažavajući planirane prilive i odlive.

Sistem uključuje redovan izračun pokazatelja apetita za rizik likvidnosti, automatizovan izračun regulatorno propisanih pokazatelja, te provođenje stres testiranja prema scenarijima koji su prilagođeni poslovnom modelu Banke.

Kamatni rizik

Mjere ublažavanja kamatnog rizika uspostavljene su kroz sistem kontinuiranog mjesečnog monitoringa usklađenosti s propisanim ograničenjem odnosa promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala.

Operativni rizik

Tehnike kojima se mitigira operativni rizik podrazumijevaju slijedeće:

- unaprjeđenje sistema internih kontrola (proces, proizvodi, IT rješenja, procjena prilikom uvođenja novih i/ili značajnih izmjena postojećih proizvoda/usluga, redovno testiranje plana kontinuiteta poslovanja kako bi se održavao pouzdan sistem upravljanja operativnim rizikom u slučaju prekida rada ključnih poslovnih procesa Banke),
- obezbjeđenje podrške Tima za upravljanje operativnim rizikom vlasnicima procesa i sistema kod implementacije kontrola operativnog rizika (sastavni dio sistema interne kontrole) i iniciranje samoprocjene rizika za procese i sisteme kojim upravljaju,
- procjena i kontrola rizika eksternalizacije (u domenu kontrole rizika) za postojeće i potencijalne aranžmane,
- podizanje svijesti uposlenika o operativnom riziku i načinima komunikacije u slučaju realizacije operativnog rizika, te redovne edukacije i testiranja uposlenika o operativnom riziku.

Valutni rizik

Mjere ublažavanja tržišnih rizika (valutnog rizika) uspostavljene su kroz sistem kontinuiranog, dnevnog monitoringa usklađenosti s propisanim limitima. Kontrolna funkcija mjesečno provodi scenario analizu/strest test pozicije deviznog rizika.

Opis povezanosti rizičnog profila Banke sa njenom poslovnom strategijom, kao i sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti, na osnovu kojih zainteresovani učesnici na finansijskom tržištu mogu ocijeniti upravljanje rizicima Banke, kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima.

Usklađivanje Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i Poslovne strategije se radi na način da se usklađivanje odvija putem redovne saradnje i rasprave u okviru sastanaka i komunikacije članova radne grupe (koja je zadužena za procjenu značajnosti rizika, ICAAP, ILAAP), koju čine minimalno predstavnici organizacionih dijelova Odjela za upravljanje i kontrolu rizika, Odjela za planiranje, finansijski kontroling i izvještavanje, Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom, a po potrebi i Odjela za upravljanje ljudskim resursima, Sekretar Banke, uz podršku Člana Uprave za rizike. Predstavnici ostalih organizacionih dijelova uključuju se u rad grupe po potrebi u zavisnosti od predmeta rasprave na pojedinim sastancima.

Za revidiranje Strategije zadužen je Sektor za upravljanje i kontrolu rizika/Odjel za upravljanje i kontrolu rizika. Nadzorni odbor usvaja Strategiju, na prijedlog Uprave Banke. Revidiranje Matrice rizika vrši Odjel za upravljanje i kontrolu rizika, u saradnji sa pojedinačnim organizacionim dijelovima koji su kroz Izjavu o sklonosti Banke ka preuzimanju rizika određeni kao odgovorni za praćenje i izvještavanje po pojedinačnim rizicima, uz kontrolu od strane Odjela za upravljanje i kontrolu rizika. Revidiranje matrice podrazumijeva preispitivanje ranije određenih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja na osnovu kojih se mjeri pojedinačna značajnost rizika.

Nivoi sistema praćenja rizika se usaglašavaju kroz rad Radne grupe, te se u slučajevima izmjene istih revidiraju i svi povezani interni akti.

Nivoi rizika se redovno razmatraju i na odborima/komisijama Uprave Banke i po potrebi predlažu mjere potrebne za mitigiranje rizika, ovisno od ostvarenih nivoa rizika kao i eventualne izmjene istih.

Tabela broj 7: Pokazatelji rizika

Pokazatelji rizika		31.12.2023.
Kapital	stopa adekvatnosti regulatornog kapitala	33,30%
	stopa adekvatnosti osnovnog kapitala	26,54%
	stopa finansijske poluge	10,29%
Rizik likvidnosti	koeficijent pokrića likvidnosti (LCR)	159,84%
	koeficijent neto stabilnog izvora finansiranja (NSFR)	170,93%
	kreditni / depoziti i uzeti krediti	51,65%
Kreditni rizik	učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima	0,99%
	pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti	83,09%
	teksaški koeficijent	3,88%

Informisanje organa upravljanja Banke o rizicima

Banka je uspostavila sistem redovnog praćenja i izvještavanja o izloženosti rizicima na način da na svim nivoima u Banci omogući pravovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i neophodne za održavanje usklađenosti Banke sa regulatorno postavljenim ograničenjima.

Izvještavanje podrazumijeva i sveobuhvatno izvještavanje o izloženosti rizicima, ali i izvještavanje o pojedinim specifičnim rizicima.

Uprava, Kreditni odbor, Nadzorni odbor, Odbor za reviziju redovno se izvještavaju o rizicima u Banci. Upravi Banke se dostavljaju i dodatni izvještaji o rizicima u skladu sa zaključcima sa sjednica Uprave banke, kao i izvještaji koje kontrolna funkcija procijeni kao relevantne.

Opšti okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija, uključujući rukovodioce istih

Upravljanje rizicima je organizovano usklađenjem sa principom tri linije odbrane koji treba da obezbijedi jednostavan i efektivan način za poboljšanje komunikacije po pitanjima rizika i kontrole, a što pojašnjava ključne uloge i zadatke svakog uposlenika i organizacionog dijela Banke.

Prvu liniju odbrane predstavlja operativno rukovodstvo koje i direktno upravlja rizikom. Ono je odgovorno za procjenu, kontrolu i preuzimanje rizika te poduzimanje korektivnih mjera za otklanjanje nedostataka u funkcionisanju procesa i kontrola. Operativno rukovodstvo je odgovorno za uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola u svojoj nadležnosti i funkcionisanje uspostavljenih postupaka kontrole na dnevnoj osnovi. Operativno rukovodstvo prati odluke o preuzimanju rizika, poštuje interne limite, procedure i pravilnike Banke, prati rizik klijenata, rizik transakcija, rizik proizvoda, implementira efikasan sistem kontrole procesa, vrši identifikaciju rizika te učestvuje u procjeni materijalnosti.

Opšti zadaci svakog organizacionog dijela Banke uključuju:

- praćenje i implementaciju zakonskih, podzakonskih akata i standarda relevantnih za rad organizacionog dijela i procese u nadležnosti organizacionog dijela,
- unaprjeđenje internih akata koji su u nadležnosti organizacionog dijela,
- definisanje, uspostavljanje, održavanje i procjenu adekvatnosti kontrola unutar poslovnih procesa u nadležnosti organizacionog dijela, kao sastavni dio sistema interne kontrole Banke,
- identifikaciju i upravljanje rizicima koji su u vezi sa radom organizacionog dijela, kao i prijavu svih potencijalnih i materijaliziranih rizika i njihovih efekata na način propisan internim aktima Banke.

Drugu liniju odbrane čine:

- funkcija upravljanja rizicima,
- funkcija usklađenosti,
- funkcija upravljanja ljudskim resursima,

- kontroling, kao funkcija za nadzor finansijskih rizika i pitanja finansijskog izvještavanja.

Procesi upravljanja rizicima i kontrole rizika uključuju sljedeće zadatke:

- evidencija rizika,
- uspostavljanje procesa upravljanja rizicima na svim nivoima organizacije kroz implementaciju konkretnih aktivnosti i razvoj svijesti o rizicima bankarskog poslovanja,
- ključna podrška u implementaciji sistema interne kontrole Banke, evidentiranja poznatih (potencijalnih) rizika, praćenja, simulacije efekata, mjerenja učinaka materijalizacije i predlaganje i provedba mjera za izbjegavanje i umanjenje efekata.

Treća linija odbrane je interna revizija koja obezbjeđuje uvjeravanje u efektivnost procesa upravljanja, upravljanja rizikom i internih kontrola, uključujući i način na koji prva i druga linija odbrane ostvaruju ciljeve upravljanja rizikom i funkcionisanja internih kontrola.

Pored interne revizije, eksterni revizori i regulator kao tijela izvan okvira organizacione strukture Banke imaju značajnu ulogu u sveukupnom procesu upravljanja rizicima i internoj kontroli.

Sistemi internih kontrola obuhvataju računovodstveno i finansijsko poslovanje Banke, uključujući kontrolu finansijskog plana i planiranja, standardnih i nestandardnih troškova, statističkih analiza i njihovu objavu, periodičnih operativnih i poslovnih izvještaja, te programa obuke za edukaciju svih radnika Banke u korelaciji sa provođenjem kontrolnih funkcija Banke.

Svi uposlenici Banke su odgovorni za sprovođenje internih kontrola. Svaka organizaciona jedinica je odgovorna za osiguranje da su interne kontrole uspostavljene, da su propisno dokumentovane i da se održavaju. Osoba sa najvećom odgovornošću u tom smislu je direktor/voditelj organizacione jedinice.

VI Podaci i informacije koje se odnose na regulatorni kapital, kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala, zaštitne slojeve kapitala i stopa finansijske poluge

U skladu sa članom 8., 9., 10., i 11. Odluke o obavljanju podataka i informacija banke, Banka objavljuje sljedeće informacije:

a) Banka utvrđuje visinu regulatornog kapitala u skladu sa Odlukom Agencije za bankarstvo Federacije BiH o izračunavanju kapitala banke ("Sl.novine F BiH" broj 81/17, 50/19, 37/20 I 81/20).

Tabela broj 8: Iznos regulatornog (priznatog) kapitala Banke, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala

Red.broj	Kapital	Iznos ('000 KM)
1	REGULATORNI KAPITAL	147.795
1.1	OSNOVNI KAPITAL	117.795
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	117.795
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	99.098
1.1.1.2	Zadržana dobit	
1.1.1.3	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	648
1.1.1.4	Ostale rezerve	19.998
1.1.1.5	(-)Ista nematerijalna imovina	(563)
1.1.1.6	(-)Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizilazi iz privremenih razlika umanjenih za povezane porezne obaveze	(1.386)
1.1.1.7	(-)Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital	
1.1.1.8	(-)Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi budućoj profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika	
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbijen u redovnom osnovnom kapitalu)	
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	30.000
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinirani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	30.000
1.2.2	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	
1.2.3	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	

Na 31.12.2023. godine regulatorni kapital Banke, izračunat u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala, iznosi KM 147.795/h i znatno je veći u odnosu na prethodni obračunski period što je rezultat uključivanja dodatnog subordiniranog duga u dopunski kapital. U strukturi regulatornog kapitala, osnovni kapital učestvuje sa 79,7%, dok dopunski učestvuje sa 20,3%.

b) opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala

Regulatorni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja.

Osnovni kapital predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja.

Osnovni kapital, koji je u potpunosti jednak redovnom osnovnom kapitalu budući da Banka ne raspolaže stavkama dodatnog osnovnog kapitala, sastoji se od dioničkog kapitala, akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti i ostalih rezervi umanjenih za nematerijalna ulaganja.

Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit uključuje nerealizirane gubitke/dobitke s osnove vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine koja je raspoređena u portfelj imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ostalu svobuhvatnu dobit, kao i iznose koji su rezultat primjene modela umanjenja za te instrumente (kreditni rizik).

Ostale rezerve sastoje se od rezervi koje je Banka formirala na teret dobiti u skladu sa odlukama Skupštine.

Dopunski kapital se u cijelosti odnosi na subordinirani dug.

Na osnovu preporuka Eksternog revizora, Banka je po konačnim finansijskim izvještajima na dan 31.12.2023. godine izvršila punu primjenu standarda MRS 12 i posljedično priznala efekte odložene porezne imovine. Navedena primjena je imala efekte na rezultat poslovanja (neto dobit perioda) i regulatorni kapital.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke odložena porezna imovina je odbitna stavka u izračunu regulatornog kapitala. Uvažavajući naprijed navedeno do rasporeda neraspoređene dobiti, do održavanja sjednice Skupštine Banke, regulatorni kapital je umanjen za iznos od cca KM 1,3 milona. Nakon rasporeda dobiti 2023. godine, efekat na kapital će biti neutralan.

Zadržana dobit i ostale rezerve priznaju se samo ako su bezuslovno, potpuno i neograničeno u svakom trenutku raspoložive za pokriće gubitaka.

Banka u regulatorni kapital ne uključuje dobit tekuće godine.

Tabela broj 9: Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata			
		Instrumenti redovnog osnovnog kapitala	Dopunski kapital
1.	Emitent	Union banka dd Sarajevo	Federalno Ministarstvo finansija
1.1.	Jedinstvena oznaka	UNIBR	NP
	Tretman u skladu sa propisima		
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidiranoj osnovi	pojedinačnoj	pojedinačnoj
3.	Vrsta instrumenta	Redovne dionice	Dopunski kapital
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	99.098 KM	30.000 KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	99.098.420,00 KM	30.000.000,00 KM
5.1.	Emisiona cijena	20,00 KM	NP
5.2.	Otkupna cijena	NP	NP

6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital	Obaveza - amortizovana vrijednost
7.	Datum izdavanja instrumenta	05.07.2007. godine 16.11.2018. godine 28.10.2021. godine 17.11.2022. godine	28.07.2022. godine 29.03.2023. godine
8.	Instrument sa datumom dospijeća ili instrument bez datuma dospijeća	bez dospijeća	sa dospjećem
8.1.	Inicijalni datum dospijeća	bez dospijeća	28.07.2047. godine 29.03.2048. godine
9.	Opcija kupovine od strane emitenta uz prethodno odobrenje nadležnog tijela	NE	NE
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	NP	NP
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	NP	NP
	Kuponi/dividende		
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	promjenjivi	fiksna
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	NP	0,10%
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	NP	NP
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi/kupona	puno diskreciono pravo	bez diskrecionog prava
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	puno diskreciono pravo	bez diskrecionog prava
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih poticaja za otkup	NE	NE
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	nekumulativni	nekumulativne
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	nekonvertibilni	konvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	NP	Odluka emitenta Odluka Skupštine Banke
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cijelosti	NP	djelimično/cijelosti
19.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije	NP	
20.	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	NP	dobrovoljna
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	NP	dionički kapital
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	NP	Union banka
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	NP	NE
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	NP	NP
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti	NP	NP
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	NP	NP
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, uslovi ponovnog priznavanja	NP	NP
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	isplaćuje se nakon podmirenja svih drugih obaveza prema povjeriocima	isplaćuje se nakon podmirenja svih drugih obaveza prema nepodređenim povjeriocima
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	NP	NP
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	NP	NP

c) opis svih ograničenja koja se primjenjuju pri izračunavanju regulatornog (priznatog) kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, instrumenata kapitala, regulatornih usklađivanja i prilagođavanja na koje se ova ograničenja odnose

Regulatorni kapital Banke ne smije pasti ispod iznosa osnivačkog kapitala koji se u skladu sa odredbama zakonskog propisa zahtijeva prilikom izdavanja dozvole za rad. Dopunski kapital ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala.

VII Podaci i informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala

Visinu kapitalnih zahtjeva Banka izračunava u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke. Banka je dužna da u svakom trenutku održava kapital na nivou koji je potreban za pokriće svih rizika kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, a najmanje u visini zbira slijedećih kapitalnih zahtjeva za:

- kreditni rizik i rizik za izloženosti po osnovu slobodnih isporuka,
- poslove iz knjige trgovanja,
- tržišne rizike (valutni, rizik namirenja i robni),
- operativni rizik.

Kapitalni zahtjev za kreditni rizik - Banka primjenjuje standardizovani pristup za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik. Izloženost čine knjigovodstvena vrijednost stavki aktive bilansa i vanbilansa Banke izloženih riziku, nakon umanjenja za ispravke vrijednosti, odnosno rezervisanja za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka za vanbilansne izloženosti.

Kapitalni zahtjev za tržišni rizik – Ukupni kapitalni zahtjev za tržišne rizike čini samo jedna komponenta i to kapitalni zahtjev za valutni rizik, koji se izračunava množenjem zbira ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu sa 12%. Banka isti izračunava ukoliko neto otvorena pozicija prelazi 2% njenog ukupnog regulatornog kapitala.

Kapitalni zahtjev za operativni rizik – kod izračuna ovog zahtjeva Banka koristi metodu jednostavnog pristupa – metodologija relevantnog pokazatelja. Prema jednostavnom pristupu kapitalni zahtjev jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja.

Propisane minimalne stope kapitala koje Banka u svakom trenutku mora ispunjavati u skladu sa članom 34. Odluke o izračunavanju kapitala su:

- stopa redovnog osnovnog kapitala 6,75% ukupne izloženosti rizicima,
- stopa osnovnog kapitala 9,0% ukupne izloženosti rizicima,
- stopa ukupnog kapitala 12,0% ukupne izloženosti rizicima.

Prema članu 39. Odluke o izračunavanju kapitala banke, Banka je također dužna osigurati zaštitni sloj za očuvanje u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Iznos kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik (standardizovani pristup) za svaku kategoriju izloženosti

Tabela broj 10: Pregled kapitalnih zahtjeva i adekvatnost kapitala

Adekvatnost kapitala		
Red. br.	Stavka	Iznos
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	4.306
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	1.383
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	
6.	Izloženosti prema institucijama	9.489
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	166.721
8.	Izloženosti prema stanovništvu	95.151
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	116.929
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1.036
11.	Visokorizične izloženosti	
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	1.015
16.	Ostale izloženosti	22.813
17.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/isporuke	
18.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	
18.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	
18.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja	
18.3	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	6.917
18.4	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	
19.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik	18.093
20.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	26,54%
21.	Stopa osnovnog kapitala	26,54%
22.	Stopa regulatornog kapitala	33,30%

Tabela broj 11: Ukupan i prosječan iznos neto izloženosti tokom perioda po kategorijama izloženosti

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	189.307	255.135
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	380.578	322.702
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	1.807	2.002
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	27.672	34.718
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	328.295	304.544
8.	Izloženosti prema stanovništvu	139.729	138.622
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	205.848	193.730
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	847	1.012
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	1.015	1.097
16.	Ostale izloženosti	34.649	37.437
17.	Ukupni kapitalni zahtjev za kreditni rizik	418.843	399.363
18.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/isporuke		
19.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike		

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
19.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opći rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata		
19.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja		
19.3	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik		
19.4	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	6.917	14.186
20.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik	18.093	18.093
21.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	26,54%	27,57%
22.	Stopa osnovnog kapitala	26,54%	27,57%
23.	Stopa regulatornog kapitala	33,30%	33,60%

Geografska podjela izloženosti po značajnim područjima prema kategorijama izloženosti

Tabela broj 12: Geografska podjela neto vrijednosti izloženosti po značajnijim područjima, te kategorijama izloženosti

Red.br	Kategorija izloženosti	Zemlja 1	Zemlja 2	Ostale zemlje	Geografsko područje
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	189.307	0	0	189.307
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	380.578	0	0	380.578
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	1.807	0	0	1.807
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	6.827	18.910	1.935	27.672
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	324.848	3.447	0	328.295
8.	Izloženosti prema stanovništvu	139.724	0	5	139.729
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	205.848	0	0	205.848
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	847	0	0	847
11.	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	985	0	30	1.015
16.	Ostale izloženosti	34.640	0	9	34.649

Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i kategorijama izloženosti, posebno izloženosti SME

- 1) Izloženost kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti i iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja, odvojeno iskazani
- 2) Ispravke vrijednosti za kreditni rizik i rezervisanja po gubicama za vanbilansne stavke

Tabela broj 13: Izloženost prema vrstama djelatnosti i kategorijama izloženosti

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti) (u '000 KM)		Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sredine	Građevinarstvo i stambena izgradnja	Finansijsko posredovanje (FIN)	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanje hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finan. djel. i djel. osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana, obavezno soc. osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti i opća potrošnja	Ukupno	
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	189.307	0	0	0	0	0	0	0	0	0	189.307
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	380.574	0	0	0	0	0	380.578
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	380	0	1.386	0	38	0	0	0	1.807
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27.672	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27.672

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti) (u '000 KM)

Br.	Kategorija izloženosti	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sredine	Građevinarstvo i stambena izgradnja	Finansijsko posredovanje (FIN)	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanje hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finan.djel. i djel. osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana, obavezno soc. osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti i opća potrošnja	Ukupno
7	Izloženosti prema privrednim društvima	281	2.907	91.839	0	0	34.512	0	74.157	6.248	920	6.725	11.561	5.634	12.780	0	0	0	669	237	79.825	328.29
8	Izloženosti prema stanovništvu	104	216	1.608	0	0	58.028	0	2.931	329	601	68	7	7	3.431	95	3	7	0	2	72.292	139.729
9	Izloženosti osigurane nekretninama	338	1.809	28.414	0	0	125.235	0	26.148	1.458	597	433	0	3.691	8.837	0	0	82	820	0	7.986	205.848
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	0	0	0	0	0	320	0	30	0	0	0	0	0	271	0	0	0	0	0	226	847
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti) (u '000 KM)

Br.	Kategorija izloženosti	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sredine	Građevinarstvo i stambena izgradnja	Finansijsko posredovanje (FIN)	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanje hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finan.djel. i djel. osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana, obavezno soc. osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti i opća potrošnja	Ukupno	
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.015	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.015
16	Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	34.321	0	0	0	0	0	0	0	328	34.649	

Preostali rok dospijea svih izloženosti i po kategorijama izloženosti, a ako je primjenjivo i detaljnije prema značajnoj privrednoj grani;

Tabela broj 14: Preostali rokovi do dospijea svih izloženosti, po kategorijama izloženosti

Preostali rok do dospijea svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti) (u '000 KM)						
Br.	Kategorija izloženosti	<= 1 god	>1<= 5 god	>5 god	Nije navedeno dospijee	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	189.307	0	0	0	189.307
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	371.984	1.577	7.017	0	380.578
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	394	1.413	0	0	1.807
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	21.058	6.614	0	0	27.672
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	183.096	73.454	71.745	0	328.295
8.	Izloženosti prema stanovništvu	16.866	25.671	97.192	0	139.729
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	32.064	42.097	131.687	0	205.848
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	280	84	483	0	847
11.	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0	0	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	1.015	0	0	0	1.015
16.	Ostale izloženosti	9	0	0	34.640	34.649

Podjela izloženosti prema značajnoj privrednoj grani, iznos bruto izloženosti u statusu neizmirenja obaveza, bruto iznosu dospjelih nenaplaćenih potraživanja i bruto iznosu ostalih izloženosti sa pripadajućim ispravkama vrijednosti (rezervisanja za ocekivanje kreditne gubitke);

Tabela broj 15: Podaci o bruto vrijednosti izloženosti prema značajnoj privrednoj grani

Izloženosti prema značajnoj grani privrede (u '000 KM)							
Br.	Kategorija izloženosti	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	2	-2	3	-2	877	-154
2.	Vađenje ruda i kamena					5.593	-660
3.	Prerađivačka industrija	195	-195	378	-195	123.543	-1.682
4.	Proizvodnja i snadbjevanje el.energijom, gasom, parom i klimatizacija						
5.	Snadbjevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sredine						
6.	Građevinarstvo i stambena izgradnja	514	-194	230	-125	220.520	-2.746

Izloženosti prema značajnoj grani privrede (u '000 KM)							
Br.	Kategorija izloženosti	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu
7.	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala	736	-706	1847	-728	104.619	-1.383
8.	Saobraćaj i skladištenje			41	-41	8.123	-88
9.	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanje hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo			4		2.182	-65
10.	Informacije i komunikacije					7.367	-141
11.	Finansijska djelatnost i djelatnost osiguranja	7	-7	9	-5	264.470	-585
12.	Poslovanje nekretninama			4		9.517	-180
13.	Stručne naučne i tehničke djelatnosti	2.864	-2.593	2.884	-2.593	25.673	-246
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti					94	
15.	Javna uprava i odbrana, obavezno soc. osiguranje			9		385.632	-3.669
16.	Obrazovanje					90	
17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada			27	-1	730	-23
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija			1.001	-181	1.252	-194
19.	Ostale uslužne djelatnosti i opšta potrošnja	699	-473	661	-239	162.476	-2.042
20.	Ukupno	5.017	-4.170	7.098	-4.110	1.322.758	-13.858

Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke) tokom izvještajnog perioda, koji uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog perioda i završno stanje;

Tabela broj 16: Očekivani kreditni gubici uključujući gubitke po vanbilansnim stavkama za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza i izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza

RB	31.12.2023	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Početno stanje	4.634	8.613
2.	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	931	7.104
3.	Iznos umanjenja ispravki vrijednosti	1.351	1.859
4.	Završno stanje	4.214	13.858

Informacije o ECAI ili ECA za izloženosti:

1. naziv odabrane ECAI ili ECA, kao i razloge za svaku promjenu izbora istih,
2. kategorije izloženosti za koje se upotrebljava procjena kreditnog rejtinga ECAI ili ECA,
3. opis procedura koje se odnose na primjenu kreditnog rejtinga izdavaoca ili emitovanih finansijskih instrumenata izdavaoca na pojedine pozicije iz bankarske knjige,
4. raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane ECAI ili ECA u odgovarajuće nivoe kreditnog rizika,

Prilikom rasporeda prema ponderima rizika inicijalno se vrši provjera da li je dostupan podatak o kreditnoj procjeni ECAI za instituciju prema kojoj je Banka izložena. Banka se koristi procjenama rizika

urađenih od strane vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga samo od institucije koje Evropsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište (ESMA) objavi na svojoj web stranici kao registrovane i certificirane agencije za procjenu kreditnog rizika. Banka se koristi kreditnim procjenama Standard & Poor's.

Izloženosti prema institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a ponderišu se u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, odnosno dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa stepenom kreditne kvalitete koji je dodijeljen izloženostima prema centralnim vladama kojoj institucija ima sjedište.

Banka primjenjuje jedinstven pristup kod određivanja kreditnog rejtinga za potrebe izračunavanja rizikom ponderisane aktive i potrebe izračunavanja ECL.

Iznos izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite

Tabela broj 17: Podaci o iznosima izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza i izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza

Izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite (u '000 KM)					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	189.307	0	189.307	0
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	380.578	0	380.578	0
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	1.807	0	1.807	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	27.672	0	27.672	0
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	328.295	305	319.021	305
8.	Izloženosti prema stanovništvu	139.729	546	138.617	546
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	205.848	0	205.848	0
10.	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0
11.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0
12.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0
13.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicijskim fondovima	0	0	0	0
14.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	1.015	0	1.015	0
15.	Ostale izloženosti	34.649	0	45.035	0

VIII Podaci i informacije koje se odnose na zaštitne slojeve kapitala

Stopa protucikličnog zaštitnog sloja kapitala za Banku iznosi 0,00%. Shodno tome Banka trenutno ne izdvaja kapital temeljem zahtjeva za protuciklični sloj.

Dodatni zahtjev za kapitalom koji je rezultat SREP procjene Banka obezbjeđuje iz stavki redovnog osnovnog kapitala.

IX Podaci i informacije koje se odnose na stopu finansijske poluge

Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se osnovni kapital Banke podijeli s mjerom ukupne izloženosti prema članu 37. Odluke o izračunavanju kapitala banke, te se izražava u postotku. Banka izračunava finansijsku polugu na referentni datum izvještavanja i ista ne može biti manja od 6,0%.

Tabela broj 18: Pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja stope finansijske poluge

Vrijednosti izloženosti	Iznos ('000 KM)
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 10% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala	13.326
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 20% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala	8.262
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 50% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala	11.755
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 100% u skladu sa čl.37.stav (8) tačka d) Odluke o izračunavanju kapitala	
Ostala imovina	1.113.618
(-) Iznos odbitnih stavki aktive - osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala	(1.949)
Izloženost stope finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav (4) Odluke o izračunavanju kapitala	1.145.012
Kapital	
Osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala	117.795
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala	10,29%

Mjera ukupne izloženosti Banke predstavlja imovinu Banke, kao i vanbilansne stavke na koje primjenjuje pripadajuće konverzijske faktore, umanjene za odbitne stavke osnovnog kapitala. Informacija o visini stope finansijske poluge se dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije BiH kvartalno uz prethodnu saglasnost Nadzornog odbora, mjesečno radi praćenja propisanih limita, a dnevno za interne potrebe Banke.

Stopa finansijske poluge je manja u odnosu na 2022. godinu za 0,37 PP što je uzrokovano knjiženjem stavke odgođene porazne imovine u iznosu KM 1.386/h koja je uticala i na smanjenje kapitala.

X Podaci i informacije koje se odnose na likvidnosne zahtjeve

Strategija i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti

Banka je uspostavila i provodi Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti, kroz provođenje interne procjene adekvatnosti likvidnosti, a koja je usklađena sa na Strategijom poslovanja i Strategijom preuzimanja upravljanja rizicima.

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizilazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti Banke da podmiri svoje dospjele obaveze. Izvršena je podjela na slijedeće potkategorije:

- Rizik likvidnosti,
- Rizik tržišne likvidnosti,
- Rizik unutardnevne likvidnosti,
- Rizik finansiranja likvidnosti,
- Rizik koncentracije izvora finansiranja.

Strategija upravljanja rizikom likvidnosti Banke definiše pristup upravljanju rizikom likvidnosti koji osigurava Banci da očuva svoju finansijsku snagu i sposobnost da u svakom trenutku obezbijedi adekvatan stepen likvidnosti, čak i u situacijama koje mogu nastati iznenada i neočekivano, za izmirenje svojih dospjelih obaveza.

Politikama i procedurama za upravljanje rizikom likvidnosti Banke utvrđuju se minimalni kvalitativni zahtjevi, koje je Banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja rizikom likvidnosti, kao i minimalni kvantitativni zahtjevi u pogledu koeficijenata pokrića likvidnosti, osiguranja stabilnih izvora finansiranja i korištenja dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

Banka upravljanje rizikom likvidnosti zasniva na aktivnom planiranju i praćenju trendova bilansnih pozicija, planova i realizaciji depozitnih i kreditnih aktivnosti, pri čemu je prioritetan zadatak Banke održavanje nivoa likvidnosti u optimalnim okvirima koji obezbjeđuju blagovremeno i kontinuirano izvršenje obaveza plaćanja, kako u redovnom poslovanju tako i stresnim situacijom, bez ugrožavanja svoje pozicije na finansijskom tržištu.

Poseban fokus stavlja se na upravljanje unutardnevnom likvidnošću, gdje se vodi računa o pravovremenom izvršenju svih obaveza i plaćanja, tokom redovnih i stresnih uslova poslovanja.

U svrhu obezbjeđenja unutardnevne likvidnosti, Banka je uspostavila metodologiju za izračun minimalnih dnevnih potreba za likvidnim novčanim sredstvima, a ispunjenje istih je obavezno u visokolikvidnim novčanim sredstvima.

Banka, pri definisanju i održavanju adekvatnog nivoa likvidnosti posebnu pažnju posvećuje obezbjeđenju dovoljnog kapaciteta rezervi likvidnosti.

Iznos potrebne i rezervne likvidnosti Banka formira na osnovu tekuće i projektovane pozicije i koeficijenata likvidnosti uz sagledavanje opštih ciljeva utvrđenih godišnjim budžetom Banke.

Strategijski okvir finansiranja prvenstveno se bazira na obezbjeđenju izvora finansiranja prema namjeni i rokovima kojim će se obezbijediti sredstva za budžetirane kreditne aktivnosti. Banka svoje izvore planira na osnovu rasta aktive, posebno kredita, te ih svakodnevno analizira kroz praćenje ispunjenja budžeta, te drugih vrsta izvještaja. Ukoliko dođe do većih odstupanja od planiranog volumena kredita, vrši se revidiranje planova izvora finansiranja, kako bi se dodatno obezbjedile vrste i način prikupljanja izvora finansiranja, vodeći pri tome računa o aspektu troškova, odnosno profitabilnosti, što podrazumijeva izbjegavanje preuzimanja nepotrebnih troškova likvidnosti.

Plan likvidnosti i plan izvora finansiranja ima ključnu ulogu u ukupnom procesu upravljanja likvidnošću jer utiče na pozicije kratkoročne i strukturne likvidnosti, te znatno umanjuje rizik budućeg finansiranja. Planom se definiraju potrebe i izvori finansiranja kako bi se održala ravnoteža između imovine i obaveza. Plan finansiranja ažurira se barem jednom godišnje. Osim toga, on mora biti usklađen s procesom izrade poslovnog plana (budžetiranja) i sa okvirom upravljanja apetitom za rizik.

Otpornost Banke tokom krize, kroz proces testiranja otpornosti na stres, redovno provodi funkcija rizika Banke. U okviru procesa testiranja otpornosti na stres definisan je skup relevantnih scenarija kako bi se predstavili vjerovatni događaji s potencijalnim negativnim uticajem na likvidnost. Scenarije karakterizira pretpostavljeni vremenski okvir trajanja scenarija te skup proizvoda na koje se u skladu sa ugovornom ili modeliranim ročnošću primjenjuju postotci zanaavljanja i/ili konačni odlivi pozicija.

Kriza likvidnosti predstavlja situaciju u kojoj Banka otežano ispunjava svoje obaveze plaćanja na datume njihovog dospijeca. U slučaju krize, Banka ima definiran niz pravila i aktivnosti koje se aktiviraju u okviru Plana za likvidnost za nepredviđene slučajeve. Poremećaji likvidnosti Banke mogu proizaći iz eksternih i internih slučajeva koji bi mogli ugroziti likvidnost Banke.

Upravljanje likvidnošću u kriznim situacijama odnosi se na praksu upravljanja uspostavljenu Planom za likvidnost za nepredviđene slučajeve u cilju očuvanja dovoljne razine likvidnosti, koji definira operativni okvir, imenuju se odgovorne osobe i njihove dužnosti i obaveze u kriznoj situaciji, te plan finansiranja u kriznim situacijama, a sve s ciljem kako bi se poslovanje Banke vratilo u redovno stanje. Glavni cilj jeste izdržati krizu i nastaviti poslovanje tokom i nakon pojave krize.

Način organizovanja funkcije upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti

Uprava Banke i Nadzorni odbor su odgovorni za uspostavljanje primjerene strategije likvidnosti, te politika, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti, u skladu sa odobrenom tolerancijom na rizik, kako bi osigurali da Banka održava dovoljnu likvidnost da ispuni svoje obaveze u svakom trenutku.

Izvjeshavanje Nadzornog odbora Banke o rizicima likvidnosti se obavlja kvartalno putem redovnih izvještaja kontrolne funkcije upravljanja rizicima.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO odbor) obezbjeđuje provođenje politika upravljanja aktivom i pasivom Banke, što uključuje i upravljanje rizikom likvidnosti.

Banka ima uspostavljen ALCO odbor koji na redovnim mjesečnim sjednicama prati stanje depozitnih sredstava, plasmana, ispunjavanje obavezne rezerve kod CB BiH, ročnu i deviznu usklađenost izvora i plasmana, kao i ostale pokazatelje koji mogu imati uticaja na održavanje i upravljanje rizikom likvidnosti. Rad ALCO odbora u kojem učestvuje Uprava Banke je definisan Poslovníkom odbora za upravljanje aktivom i pasivom – ALCO.

Sektor za sredstva i likvidnost je zadužen za upravljanje likvidnošću, donošenje relevantnih internih akata iz oblasti likvidnosti, upravljanje kratkoročnom i dugoročnom likvidnošću. U nadležnosti Sektora je i uspostavljanje strategije likvidnosti, kao i plana likvidnosti za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti.

Odjel za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom prati likvidnost na dnevnom nivou, dekadnom i mjesečnom nivou, te sačinjava Izvjeshaj o likvidnosti na mjesečnom nivou, koji dostavlja Upravi Banke i učesnicima ALCO odbora.

Odjel za upravljanje i kontrolu rizika prati pokazatelje likvidnosti, izrađuje stres scenarije koje na kontinuiranoj osnovi dostavlja Upravi Banke i članovima ALCO odbora.

Funkcija praćenja usklađenosti poslovanja prati usklađenost procesa upravljanja rizikom likvidnosti sa zakonskim propisima, podzakonskim aktima i drugim propisima i standardima bankarskog poslovanja,

kao i internim aktima Banke, identifikuje propuste i procjeni rizike koji su posljedica neusklađenosti, te procjenjuje efekte izmjene relevantnih propisa na poslovanje Banke.

Interna revizija je samostalna organizaciona jedinica, potpuno neovisna od ostalih organizacionih dijelova Banke, koja vrši neovisnu i objektivnu revizorsku funkciju u skladu sa stručnim načelima i standardima interne revizije, kao i internim pravilima rada interne revizije. Interna revizija vrši ocjenu strategija, politika i postupaka utvrđivanja potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP/ILAAP.

Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti

Metod mjerenja i projektovanja sadašnjih i budućih novčanih tokova imovine, obaveza i vanbilansnih stavki tokom određenih vremenskih perioda koji Banka koristi odnosi se na plansko dospijeće pojedinih novčanih tokova, usklađeno za očekivanja i posmatrano ponašanje stavki u odgovarajućem historijskom periodu.

Banka je vezano za rizik koncentracije izvora finansiranja postavila parametre za praćenje pozicije, prihvatljiva koncentracija uzimajući u obzir profil Banke je 20% isključujući lica koja imaju kontrolno učešće u banci.

Također, razvijena je Metodologija određivanja stabilnosti izvora finansiranja sa ciljem utvrđivanja stabilnih izvora depozita u skladu sa principima tehničke analize, odnosno bazirano na historijskom kretanju stanja depozita po odgovarajućim kriterijima.

Banka je definisala interni limit visine vrijednosti LCR pokazatelja od 110%, te se minimalni likvidnosni zahtjevi utvrđuju kao nivo likvidnih sredstva neophodan za održavanje vrijednosti pokazatelja na navedenom nivou. Banka na redovnom mjesečnom nivou vrši stres testiranje navedenog pokazatelja putem scenario analize i analize osjetljivosti pokazatelja, te kalkulacije internog LCR-a, te na taj način vrši procjenu dostatnosti iznosa likvidnih sredstava, kao i adekvatnost postavljenog internog limita za LCR pokazatelj. Banka je uskladila definiciju likvidne imovine sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti.

Banka je identifikovala rizik koncentracije kao značajan kroz Plan oporavka i Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti, te su za isti definisani limiti i ograničenja koja se prate na dnevnom nivou, te redovno analiziraju na sjednicama ALCO, uključujući praćenje potencijalnih gubitaka raspoložive likvidnosti uslijed ove koncentracije.

Banka je kvantifikovala minimalni nivo likvidne imovine koji se smatra adekvatnim za ispunjenje internih likvidnosnih zahtjeva izračunom internog LCR-a, te je na taj način kvantifikovan minimalni nivo likvidne imovine koji se smatra adekvatnim za ispunjenje internih likvidnosnih zahtjeva. Također urađena je projekcija minimalnog nivoa internih likvidnosnih zahtjeva i raspoložive likvidne imovine u odgovarajućim vremenskim periodima, kako u uobičajenim uslovima poslovanja, tako u stresnim uslovima.

Organizacioni dio odgovoran za provođenje testiranja otpornosti na stres je Sektor za upravljanje i kontrolu rizika/Odjel za upravljanje i kontrolu rizika, koji, po provođenju analiza, izvještava Nadzorni odbor, Odbor za reviziju, Upravu Banke i ostale organizacione dijelove uključene u proces upravljanja pojedinačnim rizicima (članovi ALCO Odbora).

Rezultati mjesečnih testiranja otpornosti na stres se prezentuju na sjednici ALCO odbora, te razmatraju mjere. U okviru kvartalnih izvještaja kontrolne funkcije uključeni su rezultati navedenih stres testova.

Dodatno, osim navedenih redovnih mjesečnih testiranja, Odjel za upravljanje i kontrolu rizika provodi stres test LCR pokazatelja – revidiranje pretpostavki iz prethodnog perioda i stres test tržišne likvidnosti. Rezultati godišnjeg stres testa su sastavni dio Izvještaja o rezultatima testiranja otpornosti na stres i Izvještaja o primjeni ICAAP i ILAAP, te se prezentiraju članovima Uprave Banke i Nadzornog odbora.

Stres scenariji se zasnivaju na pretpostavkama promjene finansijske aktive i pasive (prilivi i odlivi) koji se dostavljaju od strane Odjela za podršku poslovanju unutar Sektora za poslovanje sa klijentima, te Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom.

ALCO odbor i članovi odbora, izvan redovnih sjednica, aktivno učestvuju u provođenju postupka testiranja na način da Odjelu za upravljanje i kontrolu rizika dostavljaju pravovremeno informacije koje bi mogle imati značajan uticaj na poziciju likvidnosti Banke.

Ovisno od rezultata stres testova, Odjel za upravljanje i kontrolu rizika uz podršku Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom predlažu postupke koje bi Banka mogla poduzeti za smanjenje rizika likvidnosti.

Stres testiranjem likvidnosti Banka periodično identifikuje i procjenjuje rizike osjetljivosti zakonskih i internih propisanih limita i ograničenja vezanih za izloženost Banke riziku likvidnosti na moguće scenarije promjena na strani aktive i pasive Banke koje imaju efekat na stanje likvidnosti.

Banka, također, izračunava i NSFR koeficijent na osnovu regulatornih propisa iz segmenta upravljanja rizikom likvidnosti, te propisanog Uputstva za izračun NSFR.

Dodatno, Banka vrši uporednu analizu likvidnosnih pokazatelja na nivou bankarskog sektora sa vrijednošću pokazatelja za Banku, te se analiziraju značajnija odstupanja, odnosno promjene pokazatelja.

Odjel za upravljanje i kontrolu rizika sprovodi testiranje otpornosti na mjesečnom nivou primjenom analize scenarija i analize osjetljivosti.

LCR i NSFR pokazatelji interne likvidnosti ocjenjeni su kao ključni indikator postojanja dovoljnog nivoa likvidnosti, te se za iste analiza putem analize scenarija odliva po definisanim scenarijima (član 32. Odluke), analize osjetljivosti putem obrnutog stres testa i za potrebe godišnjeg stres testiranja (ILAAP) izračun, te uz stres internog LCR i NSFR.

Stres scenariji Banke pripremaju se na način da se za pozicije na izvještajni datum u obrascima projiciraju kao promjena zasnovana na očekivanim kretanjima prema informacijama dostavljenim od strane relevantnih odjela, te karakteristika ugovorenog dospijeca pojedinih finansijskih ugovora na strani aktive i pasive.

Definisanje pojedinačnih stres scenarija predmet je sjednica ALCO odbora, te se na istom u skladu sa relevantnim poslovnim kretanjima u Banci definišu novi scenariji specifični za Banku, odnosno postojeći scenariji koji ne posjeduju relevantnost za trenutno poslovanje stavljaju van snage.

Stres scenariji se u zavisnosti od korištenih pretpostavki i metodologije izračuna dijele na scenarije bazirane na analizi scenarija i scenarije bazirane na analizi osjetljivosti.

Na osnovu pretpostavki korištenih u određenom scenariju, projicira se vrijednost slijedećih racija likvidnosti:

- Ročna usklađenost aktive i pasive sa dospjećima do 30 dana,
- Likvidna sredstva/ukupna aktiva,
- Ukupni krediti/ukupni depoziti (Loans To Deposits Ratio),
- Najveći depozitar/Ukupni depoziti,
- 10 najvećih depozitara/Ukupni depoziti,
- 20 najvećih depozitara/Ukupni depoziti,
- Vrlo likvidna sredstva/Ukupna likvidna aktiva,
- Vrlo likvidna sredstva/A vista depoziti i tekući računi klijenata,
- Vrlo likvidna sredstva/Ukupni krediti.

Izveštaj se dostavlja Upravi Banke i ostalim članovima ALCO odbora na mjesečnoj osnovi. Navedeni pregledi su sastavni dio kvartalnih izvještaja kontrolne funkcije, koji se prezentuju i usvajaju na sjednicama Nadzornog odbora.

Izveštaj o limitima, ciljevima i pokazateljima koje Banka prati u skladu sa: Zakonom i podzakonskim aktima, Poslovnom politikom i strategijom, Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, ostalim internim aktima upravljanja rizicima i Informacijom o subjektima bankarskog sistema Federacije BiH, dostavlja se mjesečno Upravi Banke i kvartalno Nadzornom odboru u sklopu izvještaja kontrolne funkcije upravljanja rizicima.

Izveštaj o rezultatima provedenog testiranja Plana za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti se prezentuje na ALCO Odboru te dostavlja Upravi Banke na usvajanje. Izveštaj je sastavni dio godišnjeg izvještaja kontrolne funkcije za potrebe izvještavanja Nadzornog odbora.

Izveštaj o rezultatima testiranja otpornosti na stres, godišnji izvještaj sačinjen u skladu sa zahtjevima Odluke o sistemu internog upravljanja u banci, koji se dostavlja Upravi Banke i Nadzornom odboru.

Izveštaji koje dostavlja Sektor za sredstva i likvidnosti su sljedeći:

- Izveštaj o likvidnosti – izvještaj se dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke mjesečno,
- Dnevni izvještaj o koncentraciji i parametri likvidnosti.

Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom i postupcima za upravljanje rizikom likvidnosti

U svrhu obezbjeđenja zakonitog, sigurnog i stabilnog poslovanja Banke, kroz redovno praćenje rizika, efikasnosti i efektivnosti poslovanja Banke, pouzdanosti njenih finansijskih izvještaja i ostalih informacija, te usklađenosti poslovanja Banke sa propisima, internim aktima i načelima i standardima struke, Banka ima snažnu i transparentnu organizacionu strukturu sa jasnom podjelom odgovornosti upravljanja rizikom likvidnosti.

Organizacija funkcije upravljanja rizicima likvidnosti predstavlja homogenu strukturu zajedno sa standardnim ulogama i odgovornostima definisanim kroz okvir upravljanja rizikom likvidnosti, Strategijom i Politikom likvidnosti sa popratnim aktima.

Okvir za rizik likvidnosti Banke sastoji se od sljedeća tri stuba:

Kreiranje i korištenje konzervativnih scenarija stres testiranja kako bi se osiguralo dovoljno likvidnosti da se ispune sve obaveze u uslovima stresa;

Metrika rizika likvidnosti kao alat za identifikaciju i mjerenje u svrhu praćenja i procjenjivanja rizika likvidnosti;

Kontrola rizika likvidnosti putem limita i indikatora ranog upozoravanja, koji odražavaju odgovarajuće nivo tolerancije rizika likvidnosti u svjetlu strateškog pravca i sveukupnog apetita za rizikom.

Lista relevantnih pokazatelja rizika, metodologija procjene i nivo internih limita i/ili ciljeva se (najmanje) godišnje utvrđuju u obliku dokumenta Izjava o apetitu za rizik (RAS), koja je predmet usvajanja Nadzornog odbora Banke. RAS je definisan kao najvažniji skup pokazatelja u području upravljanja rizicima koji daje pravac budućeg razvoja poslovanja iz perspektive spremnosti za preuzimanje rizika, a kako bi se ispunili poslovni ciljevi. RAS se sastoji od pojedinačnih mjera rizika po određenoj izloženosti riziku, a za svaku je utvrđen žuti i crveni limit/cilj.

Upravljanje likvidnošću Banke je zasnovano na kontinuiranom planiranju budućih likvidnosnih potreba koje u obzir uzimaju promjene u operativnim, ekonomskim, regulatornim, zakonskim ili ostalim uslovima poslovnog okruženja Banke uz adekvatno planiranje redovnih i vanrednih novčanih priliva i odliva.

Osnovni cilj procesa upravljanja likvidnošću je održavanje izloženosti likvidnosnom riziku na onoj razini koja Banci omogućava kontinuirano izvršenje obaveza plaćanja u redovnom poslovanju i tokom stresnih uslova bez ugrožavanja vrijednosti pozicija Banke.

Najvažnije aktivnosti procesa upravljanja likvidnošću usmjerene su na obavljanje uobičajenih tržišnih transakcija, u okviru definiranih limita izloženosti riziku, a u skladu s prethodno definiranim planovima te odlukama nadležnih tijela i operativnih funkcija.

Podaci o koeficijentu pokrića likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog koeficijenta

U cilju obezbjeđenja kratkoročne otpornosti na rizik likvidnosti, Banka je dužna osigurati kontinuirano da minimalan koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) bude veći ili jednak 100%. Koeficijent pokrića likvidnosti predstavlja odnos između zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju 30 kalendarskih dana.

Banka kontinuirano održava kratkoročnu likvidnost na nivou višem od regulatornog (min. 100%) i interno postavljenog limita (min.110%).

Obrazac LCR na dan 31.12.2023. godine:

Tabela broj 19: Podaci o koeficijentu pokrića likvidnosti

Obrazac LCR		Vrijednost/Procenat
	Stavka	Iznos
IZRAČUNI		
Rbr		
1	Zaštitni sloj likvidnosti	470.089
2	Neto likvidnosni odliv	294.104
3	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	159,84%
Zaštitni sloj likvidnosti		
4	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete ;neprilagođen	470.089
5	Odlivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1a, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
6	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
7	Obezbijeđeni odlivi novca koji dospijevaju u roku 30 dana	
8	Obezbijeđeni prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	
9	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	470.089
10	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta: neprilagođena	
11	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
12	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
13	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "prije primjene gornje granice"	
14	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "nakon primjene gornje granice"	
15	"Iznos viška likvidne likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete	
16	Vrijednost imovine nivoa 2a: neprilagođena	
17	Odlivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	

Obrazac LCR		Vrijednost/Procenat
	Stavka	Iznos
18	Prilivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
19	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	
20	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	
21	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	
22	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2b: neprilagođena	
23	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
24	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
25	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	
26	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	
27	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	
28	Iznos viška likvidne imovine	
29	Zaštitni sloj likvidnosti	470.089
Neto likvidnosni odlivi		
30	Ukupni odlivi	314.972
31	Potpuni izuzetni prilivi	
32	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	20.868
33	Smanjenje za "u cijelosti izuzete prilive"	
34	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	20.868
35	Neto likvidnosni odliv	294.104

U toku 2023. godine Banka nije zabilježila odstupanja u odnosu na propisane regulatorne zahtjeve, niti u odnosu na interno propisane zahtjeve.

XI Podaci i informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja Banke

U skladu sa članom 13. Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke, Banka objavljuje slijedeće informacije :

a) podjela izloženosti prema namjeri ulaganja, uključujući i namjeru ostvarivanja kapitalne dobiti i strateške razloge,

b) pregled korištenih računovodstvenih politika i metoda vrednovanja, uključujući i osnovne pretpostavke i pristupe koji utječu na utvrđivanje vrijednosti, kao i svaku njihovu značajnu promjenu,

c) vrstu, prirodu i iznose izloženosti po osnovu:

- Vlasničkih ulaganja kojima se trguje na berzi,
- Vlasničkih ulaganja kojima se ne trguje na berzi, a koja su u dovoljno diverzifikovanim portfolijima kao i po osnovu ostalih vlasničkih ulaganja,
- Ostala vlasnička ulaganja,

d) ukupan realizirani dobitak/gubitak za prethodni period koji proističe iz prodaje ili zatvaranja pozicija po osnovu vlasničkih ulaganja.

Iznos vlasničkih ulaganja na dan 31.12.2023. godine iznosi KM 1.015/h. Vlasnička ulaganja u bankarskoj knjizi su klasifikovana sa namjerom držanja na neodređeni period, ali u slučaju potrebe ili promjene tržišne cijene može se izvršiti prodaja. Banka iste drži kao rezervu likvidnosti.

U nastavku Banka objavljuje tabelarni prikaz vlasničkih ulaganja po vrsti ulaganja na dan 31.12.2023. godine:

Tabela broj 20: Prikaz vlasničkih ulaganja po vrsti ulaganja na dan 31.12.2023. godine

					(u '000 KM)
Vrsta ulaganja	Način vrednovanja	Kotira na burzi	Knjigovodstvena vrijednost	Ispravka vrijednosti	Tržišna vrijednost
Ostale nebankarske institucije	FVOCI	da	394	591	985
Ostale institucije	FVOCI	ne	10	20	30
Ukupno			494	611	1.015

Banka vlasničku strukturu klasifikuje kao imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveouhvatnu dobit (FVOCI).

Detaljan pregled korištenih računovodstvenih postupaka i metoda vrednovanja, kao i ostali podaci o vlasničkim instrumentima može se pronaći u godišnjem Finansijskom izvještaju Banke objavljenom na internet stranici Banke (<https://www.unionbank.ba/finansijski-izvjestaji>)

Banka u 2023. godini nije ostvarila realizovani dobitak/gubitak koji proističe iz prodaje ili zatvaranja po osnovu vlasničkih ulaganja.

XII Podaci i informacije koje se odnose na izloženost kamatnom riziku po osnovu pozicije iz bankarske knjige

U skladu sa članom 14. Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke, Banka objavljuje slijedeće informacije:

- izvori kamatnog rizika, metode i učestalost njegovog mjerenja;
- osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti ovom riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju;
- promjena prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora uslijed kamatnih šokova u skladu s metodom koja je utvrđena za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama.

Banka izračunava i izvještava o kamatnom riziku odvojeno za sve značajne valute (izloženost u valuti preko 5% bilansa stanja), odnosno za BAM i EUR. Izvještaj o kamatnom riziku i uticaju na ekonomsku vrijednost knjige Banke i zaradu se priprema mjesečno za potrebe sastanaka ALCO Odbora, te se isti kvartalno dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije BiH u skladu sa odgovarajućom regulativom.

Kamatni rizik (eng. Interest Rate Risk – IRR) je rizik promjene tržišne vrijednosti pozicija bilansa stanja uslijed pomjeranja i promjene oblika krive prinosa. Promjene krive prinosa mogu da imaju negativan efekat na neto prihode od kamate kao i na iznos kamatno-osjetljivih prihoda i troškova, uslijed smanjenja kamatnih marži. Ove promjene imaju također uticaj na tržišnu vrijednost sredstava, obaveza i vanbilansnih stavki, obzirom da buduća plaćanja (i stoga sadašnja vrijednost) variraju direktno u proporciji sa promjenama kamatnih stopa.

Posljedično, efektivan proces upravljanja kamatnim rizikom kojim se uticaj promjene kamatnih stopa na bilans stanja Banke održava u okviru odgovarajućih limita je od ključne važnosti za sigurnost i održivu kreditnu sposobnost Banke.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) upravlja ročnom usklađenošću aktive i pasive, odobrava strategiju investiranja i strategiju pozicioniranja kamatnih stopa, uzimajući u obzir i definisanu sklonost Banke ka rizicima, interno postavljene i regulatorne limite, strategiju Banke za upravljanje likvidnošću (finansiranja), ali i analizu razvoja makroekonomskog okruženja i eventualnih promjena u poslovnom modelu Banke.

U cilju ublažavanja izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, Banka primjenjuje sljedeće:

- Promjena ročne strukture depozita i kredita u cilju zaštite od ove vrste rizika;
- Ostale odluke radi umanjenja kamatnog rizika, u skladu sa preporukama Odbora za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO).

Izloženost riziku kamatne stope Banka procjenjuje simuliranjem kamatnih šokova od 200 baznih poena prema procijenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Pokazatelj kamatnog rizika predstavlja omjer promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige Banke i regulatornog kapitala. Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala Banke ne bi trebao biti veći od 20%.

Kroz uspostavljen sistem praćenja kvantitativnih indikatora rizika, odnosno RAS, Banka je propisala ciljane nivoe kretanja pokazatelja kamatnog rizika.

U skladu Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom, a primjenjujući princip proporcionalnosti, Banka je uspostavila sistem internog mjerenja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi koji obuhvata sljedeće značajne izvore kamatnog rizika kojima može biti izložena, a to su: rizik krive prinosa, rizik osnove i efekat na neto kamatnu maržu.

Rizik krive prinosa (engl. yield curve risk) je rizik kojem je Banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa.

Kako bi se utvrdilo kretanje krive prinosa, primjenjuje se kalkulacija promjena kamatnih stopa na kredite i depozite kroz periode 1 mjesec, 3 mjeseca, 6 mjeseci, 1 godina, 2 godine, 3 godine i 4 godine, a kao osnova koriste se podaci iz zvaničnih obrazaca Banke za prethodni period. Za svaki od perioda iskalkulisana je prosječna stopa ponderisana iznosom. Konačna stopa za svaki period predstavlja prosjek stope na kredite i stope na depozite. Za period veći od dužine dostupnih podataka, stopa je dobivena korištenjem forecast formule u excelu.

Na ovaj način izračunata kriva prinosa primijenjena je na postojeće neto pozicije iz izračuna standardnog kamatnog šoka, kako bi se dobio omjer kretanja šoka krive prinosa i regulatornog kapitala Banke.

Rizik osnove (engl. basis risk) je rizik kojem je Banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope.

Kako bi se odredio utjecaj različitih promjena kamatnih stopa koje predstavljaju osnovu za pozicije imovine i obaveza sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost urađena je odgovarajuća kategorizacija, te se za svaku kategoriju kalkuliše uticaj promjena stopa. Dobivene stope kamatnog šoka primijenjene su na postojeće pozicije iz izračuna standardnog kamatnog šoka, kako bi se dobio omjer kretanja šoka krive prinosa i regulatornog kapitala Banke.

Efekat na neto kamatnu maržu pokazuje efekat promjene kamatnih stopa na nivo očekivanih kamatnih prihoda za periode od 3 mjeseca, 1 godinu i 3 godine. Efekat i pretpostavke se računaju, odnosno gdje isto nije moguće, daju se pretpostavke po stavkama izvještaja kamatnog rizika pojedinačno. Za svaku stavku i posmatrani period se na ovaj način iskazuje očekivana promjena kamatne stope, gdje se za kredite i depozite koristi izračun promjene stopa po osnovu kretanja u historijskom periodu.

U skladu sa Metodologijom interne procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti Banke i Programom testiranja otpornosti na stres, a u sklopu godišnjeg ICAAP/ILAAP procesa Odjel za upravljanje i kontrolu rizika radi stres testiranje za kamatni rizik prema dva scenarija.

Stres scenario predstavlja propisani kamatni šok od 2%, na stvarna modifikovana trajanja po vremenskim zonama. Modifikovano trajanje za svaku vremensku zonu izračunato je bazi stvarnih dospjeća kamatonosnih pozicija Banke.

Worst case scenario radi se na način da se za kredite i depozite analiziraju promjene nivoa kamatnih stopa za period od 4 godine, na mjesečnom nivou.

Na svaki posmatrani datum računa se kamatni šok u odnosu na isti period prethodne godine. Najveća promjena kamatne stope se uzima i primjenjuje u scenariju uticaja po pojedinačnim kategorijama za koje je iskazan reprezentativan uzorak, a za preostale pozicije se koriste pretpostavke korištene u osnovnom scenariju. Za pozicije kredita i depozita primjenjuju se ostvareni kamatni šokovi i modifikovano trajanje za svaku vremensku zonu prema bilansnim stavkama Banke.

Banka redovno vrši izračun rizika krive prinosa, te rizika osnove i ukoliko bi rezultati dobiveni u nekom od navedenih izračuna iskazali veću vrijednost od stres scenarija isti bi se koristili u izračunu kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik.

Uspostavljena je i godišnja izrada Izvještaja o testiranju/validaciji Metodologije za mjerenje kamatnog rizika.

U sklopu Izvještaja o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a iskazuju se rezultati i primijenjena metodologija stres testa.

XIII Podaci i informacije koje se odnose na ICAAP i ILAAP

- sažet opis ICAAP-a,
- sažet opis pristupa koje Banka koristi za mjerenje svih materijalno značajnih rizika tj. procjenu svih značajnih rizika,
- sažet opis postupka ILAAP-a.

Postupak ICAAP-a i ILAAP-a predstavljen je kroz slijedeće faze:

Tabela broj 21: Predstavljene faze postupka ICAAP-a i ILAAP-a

Faza	ICAAP	ILAAP
Procjena materijalnosti rizika	Kapitalno relevantni	Likvidnosno relevantni
Izračun minimalnih regulatornih zahtjeva	Izračun regulatorne adekvatnosti kapitala za rizike iz Stuba 1	Izračun regulatorne adekvatnosti likvidnosti - LCR
Utvrđivanje ukupnih internih zahtjeva	Utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva	Utvrđivanje ukupnih internih likvidnosnih zahtjeva
Stres testiranje	Stres trestiranje kapitalno relevantnih rizika	Stres trestiranje likvidnosno relevantnih rizika
Uključivanje rezultata u ICAAP/ILAAP	Izračun internih kapitalnih zahtjeva na osnovu rezultata primjenom stres scenarija	Izračun internih likvidnosnih zahtjeva na osnovu rezultata primjenom stres scenarija
Praćenje i izvještavanje	Minimalan kvartalni izračun stopa kapitala uzimajući u obzir interne kapitalne zahtjeve	Minimalan kvartalni stres test likvidnosti prema procjeni internih likvidnosnih zahtjeva

Tabela broj 22: Predstavljene faze postupka ICAAP-a i ILAAP-a

Redni broj	Vrste rizika (potkategorija)	Ocjena/značaj rizika	ICAAP/ILAAP relevantnost
1	Kreditni rizik	Pojedinačno značajan	ICAAP/ILAAP
2	Koncentracijski rizik	Pojedinačno značajan	ICAAP
3	Rizik likvidnosti	Pojedinačno značajan	ILAAP
4	Rizik finansiranja likvidnosti	Pojedinačno značajan	ILAAP
5	Rizik unutardnevne likvidnosti	Pojedinačno značajan	ILAAP
6	Rizik koncentracije izvora finansiranja	Pojedinačno značajan	ILAAP
7	Rizik tržišne likvidnosti	Pojedinačno značajan	ILAAP
8	Operativni rizik	Pojedinačno značajan	ICAAP
9	Valutni rizik	Pojedinačno značajan	ICAAP
10	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	Pojedinačno značajan	ICAAP
11	Rezidualni rizik	Pojedinačno značajan	ICAAP
12	Rizik druge ugovorne strane	Ostali značajni rizici	ICAAP
13	Rizik zemlje	Ostali značajni rizici	ICAAP
14	Rizik informacione i komunikacijske tehnologije	Ostali značajni rizici	ICAAP
15	Rizik eksternalizacije	Ostali značajni rizici	ICAAP
16	Kibernetski rizik	Ostali značajni rizici	ICAAP
17	Rizik izvršenja, isporuke i upravljanja procesima	Pojedinačno značajan	ICAAP
18	Pravni rizik	Ostali značajni rizici	ICAAP
19	Rizik usklađenosti poslovanja	Ostali značajni rizici	ICAAP
20	Rizik eksternih i internih prevara	Pojedinačno značajan	ICAAP
21	Odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu	Ostali značajni rizici	ICAAP
22	Rizik štete na materijalnoj imovini	Ostali značajni rizici	ICAAP
23	Rizik finansiranja terorizma/pranja novca	Pojedinačno značajan	ICAAP
24	Rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja	Ostali značajni rizici	ICAAP
25	Rizik modela	Ostali značajni rizici	ICAAP
26	Rizik kadrova	Ostali značajni rizici	ICAAP
27	Tržišni rizik	Ostali značajni rizici	ICAAP/ILAAP
28	Rizik osnove	Pojedinačno značajan	ICAAP
29	Rizik opcije	Ostali značajni rizici	ICAAP
30	Rizik krive prinosa	Pojedinačno značajan	ICAAP
31	Rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa	Ostali značajni rizici	ICAAP
32	Rizik prekomjerne finansijske poluge	Ostali značajni rizici	ICAAP/ILAAP
33	Okolišni, socijalni i upravljački/ ESG rizici	Ostali značajni rizici	ICAAP
34	Reputacijski rizik	Ostali značajni rizici	ICAAP/ILAAP
35	Poslovni rizik	Ostali značajni rizici	ICAAP
36	Rizik profitabilnosti	Ostali značajni rizici	ICAAP
37	Rizik kapitala	Ostali značajni rizici	ICAAP
38	Strateški rizik	Ostali značajni rizici	ICAAP
39	Kamatno inducirani kreditni rizik	Neznačajni rizici	
40	Rizik kreditne marže		
41	Rizik nekretnina		
42	Upravljački rizik		
43	Rizik ulaganja		
44	Rizici koji proizlaze iz novih proizvoda, usluga ili sistema	Nerelevantni za poslovanje banke	
45	Valutno inducirani kreditni rizik		
46	Rizik namirenja		
47	Političko-ekonomski rizik		
48	Rizik transfera		
49	Pozicijski rizik		
50	Robni rizik		
51	Rizik prilagodbe kreditnog vrednovanja (CVA rizik)		
52	Rizik slobodne isporuke		
53	Migracijski rizik		

ICAAP komponente čine:

- Upravljanje: upravljanje rizicima čija materijalizacija proizvodi efekte na iznos i stope kapitala.

- Identifikacija rizika: Osnova za upravljanje rizicima je definicija i identifikacija različitih vrsta kapitalno relevantnih rizika. Isti su definisani *Matricom rizika* i identifikirani su kroz godišnju procjenu materijalnosti rizika i kroz proces odobravanja proizvoda.
- Sklonost preuzimanju rizicima: Sklonost preuzimanju kapitalno relevantnim rizicima je dio *Izjave o sklonosti ka preuzimanju rizika* i predstavlja obavezujuće ograničenje za poslovne aktivnosti u pogledu adekvatnosti kapitala.
- Strategija upravljanja rizicima: Banka je usvojila sveukupnu Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i postavlja ključne principe za upravljanje svim rizicima relevantnim za poslovanje Banke.
- Mjerenje rizika: Mjerenje rizika obuhvata izračun regulatornih i internih pokazatelja. Testiranje otpornosti na stres čini sastavni dio mjerenja rizika.
- Praćenje rizika: Rizici se prate kroz skup limita. Usklađenost sa limitima prati se i redovno izvještava prema Upravi.
- Izvještavanje i objava o rizicima: Praćenje rizika je obezbjeđeno kroz interne izvještaje, regulatorne izvještaje i javne informacije kroz godišnji i Pillar 3 izvještaj.
- Infrastruktura: ICAAP podržavaju komponente kao što su podaci, systemska podrška u upravljanju pojedinim rizicima, interni akti i ostala dokumentacija vezana za upravljanje rizicima.
- Dokumentacija: Sve komponente ICAAP-a (proces, modeli) su adekvatno dokumentovani.

Banka izračunava ukupne interne kapitalne zahtjeve sabiranjem internih kapitalnih zahtjeva za sve rizike ocjenjene kao značajne. Minimalan iznos internih kapitalnih zahtjeva ne može biti manji od stope ukupnih minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa regulatornim zahtjevima 14.5% (12%+2.5%).

Banka izračunava ukupne kapitalne zahtjeve prema osnovnom i stres scenariju. U izračun kapitalnih zahtjeva uključuju se rezultati stres scenarija, u skladu sa metodologijom izračuna definisanom u Programu testiranja otpornosti na stres.

Za sve pojedinačno značajne rizike Metodologijom interne procjene kapitalne i likvidnosne adekvatnosti Banke i Programom testiranja otpornosti na stres definisan je kvantitativni tretman rizika. Ostali značajni rizici i rizik poluge podrazumjevaju iznos internih kapitalnih zahtjeva u iznosu od 10% regulatornog kapitala.

Kreditni rizik

Kao metodu stres testiranja kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik Banka koristi izračun stresiranjem vrijednosti postojećeg standardiziranog pristupa po osnovu prelaska u lošije kategorije u skladu sa istorijskim kretanjem PD parametra i primjenom VAR 99,9% na ostvarene stope, dok se za izloženosti za koje je kategorija određena putem rejtinga koristi pretpostavka pogoršanja istog.

Izračun se vrši uz pretpostavku zadržavanja stope za kategorije za koje se primjenjuju stope 0%, 100% i 150% s obzirom na specifičnosti ovih kategorija kod kojih kategorisanje nije pod uticajem PD stope, odnosno ne postoji mogućnost ponderisanja sa većom stopom od postojeće.

Za kreditne izloženosti u ostalim kategorijama koristi se pretpostavka da će određeni dio izloženosti koji se kalkuliše primjenom PD stope na visinu ukupne izloženosti uslijed ulaska u status default otići u odgovarajuću kategoriju sa većim ponderom.

PD stopa kalkuliše se po svakoj homogenoj skupini po osnovu podataka o istorijskom kretanju određivanjem stope koja korespondira VaR-u 99,9%. Dobivene vrijednosti PD uvećavaju se za vrijednost makroekonomskih faktora dobivenih analizom korelacije između ostvarenih PD stopa i makroekonomskih pokazatelja: GDP (bruto domaći proizvod), indeks potrošačkih cijena i kretanje nivoa nezaposlenosti.

Putem analize utvrđeno je da je stepen korelacije za PD pravnih lica najjači sa GDP-om, a za fizička lica sa iskazanim stopama nezaposlenosti. U stres testiranju interne stope LCR-a primjenjuju se ovako preračunate stope PD i makroekonomski faktori, čime se iskazuje efekat kreditnog rizika za interne likvidnosne zahtjeve Banke.

Valutni rizik

Banka za stres test internih kapitalnih zahtjeva za pokriće valutnog rizika posmatra promjenu kursa stranih valuta za period minimalno 6 godina. Na svaki datum unutar navedenog perioda posmatranja uzima se promjena u vrijednosti kursa, u odnosu na isti period prethodne godine. Analiza se provodi sa ciljem procjene eventualne potcijenjenosti valutnog rizika uslijed primjene standardizovanog pristupa.

Interni kapitalni zahtjev za pokriće valutnog rizika računa se na način da se svaka otvorena devizna pozicija pomnoži sa svojim odgovarajućim kursnim šokom. Suma rezultata daje efekat na finansijski rezultat Banke za svaki radni dan u posmatranom historijskom periodu i VaR analizom se određuje maksimalni historijski iznos gubitka uz nivo pouzdanosti od 99,9%, što predstavlja najveći gubitak po svakoj pojedinačnoj valuti primjenjeno na otvorenu poziciju.

Kretanje valutnih kurseva je posljedica varijacije različitih makroekonomskih faktora, kao što su GDP, kamatne stope, CPI, industrijska proizvodnja, politička stabilnost, stopa nezaposlenosti i drugih. Kretanje bruto domaćeg proizvoda pruža signal nosiocima ekonomskih politika i centralnim bankama o ekspanziji, odnosno kontrakciji nacionalne ekonomije što utiče na odluke o količini novca u opticaju, te time i kretanju kurseva valuta. CPI (indeks potrošačkih cijena) mjeri inflaciju, odnosno rast cijena robe i usluga u ekonomiji, a što ima direktni uticaj na količinu novca u opticaju, time i valutni kurs.

U stres testiranju kapitalnih zahtjeva za pokriće valutnog rizika uzete su u obzir projekcija kretanja GDP-a, te CPI-a odgovarajućih ekonomija, te je izračun urađen uz pretpostavku da veća procentualna ekspanzija određene ekonomije, te rast CPI dovodi do jačanja valute te zemlje.

Operativni rizik

Kao opcije testiranja otpornosti na stres, Banka je izabrala opciju koju EBA daje u svom metodološkom dokumentu (2018 EU- Wide Stress Test Methodological Note), a to je podjela na Rizike ponašanja i Ostale operativne rizike.

Kod pristupa Rizik ponašanja (conduct risk) izvršena je analiza petogodišnjih historijskih podataka o prijavljenim događajima operativnog rizika u kategorijama: interne prevare i aktivnosti i klijenti, proizvodi i poslovne prakse.

Kod Rizika ponašanja, Banka je primjenila stopu od 2%.

Za materijalne događaje, Banka primjenjuje stopu stopu od 1,15%. Kao materijalni događaji smatraju se događaji koji su proizveli gubitak za Banku u iznosu od 1% regulatornog kapitala.

Sve navedene stope definisane su u navedenom EBA dokumentu.

Kod pristupa Ostali operativni rizici, izvršena je analiza petogodišnjih historijskih podataka o ostalim događajima operativnog rizika kategorizovanih u preostale kategorije operativnog rizika: Izvršenje isporuka i upravljanje procesima, Prekid u poslovanju i pad sistema, Materijalni gubici i štete i Eksterne prevare i aktivnosti i Odnos prema zaposlenima i bezbjednost na radnom mjestu. Kod pristupa Ostali operativni rizici, izvršena je kvantitativna procjena razine očekivanih gubitaka od ostalih operativnih rizika, gdje je korištena stopa od 1,5.

Kod kvantitativne procjene za Ostale operativne rizike, u bazi prijavljenih događaja, nema događaja čiji je gubitak materijalan za Banku.

Za svaku kategoriju izvora rizika, utvrđuje se priroda odnosa između makroekonomskih uslova i gubitaka operativnog rizika, kojom se navodi očekivana cikličnost gubitaka operativnog rizika (procikličnost ili veći gubici u snažnoj ekonomiji) nasuprot kontracikličnosti ili većim gubicima u slaboj ekonomiji).

Analizom pojedinih kategorija može se doći do slijedećih zaključaka:

- Za kategoriju klijenti, proizvodi i poslovna praksa i pravne događaje očekuje se korelacija s ekonomijom, te se može očekivati povećanje iskazanih gubitaka u ekspanzivnim makroekonomskim uslovima samim rastom obima transakcija,
- Za kategoriju internih prevara i aktivnosti - rizik od prevare je veći kada finansijska tržišta rastu. Nadalje, opasnost se može povećati i u nepovoljnim okolnostima, gdje u slučaju da se očekuje smanjenje radne snage, isto može uzrokovati da se pojedini radnici odluče za prevare, te promoviraju nemaran rad.
- Za kategoriju isporuke, izvršenje i upravljanje procesima nagli pad tržišta ili velika volatilitnost na finansijskim tržištima obično povećava obim trgovine, što može dovesti do povećanja gubitaka izvršenja.
- Kod kategorije eksterne prevare i aktivnosti - prevare s kreditnim karticama su više zastupljene kada je potrošnja velika, odnosno ekonomija je u ekspanziji. Pored toga, kada stopa nezaposlenosti raste incidencija eksternih prevara raste.
- Za preostale tri kategorije makroekonomske promjene u pravilu nemaju efekat na iste.

Uzimajući u obzir navedeno, te da su 4 kategorije za koje se može očekivati korelacija sa makroekonomskim aktivnostima najzastupljenije, očekivani gubici uvećavaju se za očekivani rast ekonomske aktivnosti iskazan kroz stopu rasta bruto domaćeg proizvoda.

Koncentracijski rizik

Banka za stres test zahtjeva za kapital po koncentracijskom riziku koristi indeks sektorske koncentracije. Izračun je baziran na smjernicama za izračun HHI indeksa propisanim podzakonskim aktima FBA vezanim za ICAAP.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Izloženost riziku kamatne stope u osnovnom scenariju Banka procjenjuje simuliranjem kamatnih šokova od 200 baznih poena prema procjenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi.

Stres scenario rađen je na način da su za kredite i depozite analizirane promjene nivoa kamatnih stopa za period od 5 godina, na mjesečnom nivou. Na svaki posmatrani datum izračunat je kamatni šok u odnosu na isti period prethodne godine, a uz primjenu VaR 99,9% određen je nivo zahtjeva za stresni scenarij.

Najveća promjena kamatne stope je uzeta i primjenjena u scenariju uticaja po pojedinačnim kategorijama za koje je iskazan reprezentativan uzorak, a za preostale pozicije su korištene pretpostavke korištene u osnovnom scenariju. Za pozicije kredita i depozita primjenjeni su ostvareni kamatni šokovi i modifikovano trajanje za svaku vremensku zonu prema bilansnim stavkama Banke.

Prilikom izračuna u obzir se uzimaju i očekivanja vezana za promjenu nivoa kamatnih stopa iskazana u zvaničnim projekcijama, kako za lokalno tržište, tako i za šire područje za koje je vezana ekonomska aktivnost posebno u vidu izvora fondova, te matica banaka.

S tim u vezi posebno se posmatraju očekivanja u promjeni referentnih kamatnih stopa, prvenstveno EURIBOR-a.

Ukoliko očekivanja pokazuju tendenciju zadržavanja nivoa kamatnih stopa na postojećim nivoima ili blagi rast, bez značajnijih promjena u ostvarenim prinosima na aktivu, odnosno pasivu, ista se ne

uzimaju u kalkulaciju, s obzirom da rezultati dobiveni stres testiranjem obuhvataju dovoljno veliki raspon promjene kamatnih stopa i stresnih okolnosti.

Ostali rizici

Za ostale rizike, (uključujući rizik finansijske poluge i rezidualni rizik) izdvajaju se kapitalni zahtjevi u procentu 5-10% kapitalnih zahtjeva Stuba 1.

Podaci koji se odnose na ILAAP

ILAAP komponente čine:

- Upravljanje: upravljanje likvidnošću i upravljanje rizikom likvidnosti
- Identifikacija rizika likvidnosti: Osnova za upravljanje rizikom likvidnosti je definicija i identifikacija različitih vrsta rizika likvidnosti. Isti su definisani *Matricom rizika* i identificirani su kroz godišnju procjenu materijalnosti rizika i kroz proces odobravanja proizvoda.
- Sklonost preuzimanju rizika likvidnosti: Sklonost preuzimanju rizika likvidnosti je dio *Izjave o sklonosti ka preuzimanju rizika* i predstavlja obavezujuće ograničenje za poslovne aktivnosti u pogledu razmatranja likvidnosti.
- Strategija upravljanja rizikom likvidnosti: Strategija se oslanja na sveukupnu Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i postavlja ključne principe za upravljanje rizikom likvidnosti.
- Mjerenje rizika likvidnosti: Mjerenje rizika obuhvata izračun regulatornih i internih pokazatelja. Testiranje otpornosti na stres čini sastavni dio mjerenja rizika likvidnosti. Na minimalno godišnjoj osnovi Odjel za upravljanje i kontrolu rizika provodi testiranje Plana finansiranja u kriznim situacijama, te stres testiranje u izračunu internih likvidnosnih zahtjeva. Na mjesečnoj osnovi provodi se testiranje pozicije likvidnosti za sve scenarije koji su ALCO odborom definisani kao relevantni za poslovanje Banke.
- Praćenje rizika likvidnosti: Rizik likvidnosti se prati kroz skup limita. Usklađenost sa limitima prati se i redovno izvještava prema Upravi.
- Izvještavanje i objava o riziku likvidnosti: Praćenje rizika likvidnosti je obezbjeđeno kroz interne izvještaje, regulatorne izvještaje i javne informacije kroz godišnji i Pillar 3 izvještaj. Izvještavanje se radi od strane Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom i Odjela za upravljanje i kontrolu rizika.
- Upravljanje likvidnošću: Upravljanje kratkoročnom i dugoročnom likvidnošću je odgovornost Odjela za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom. Ovo podrazumjeva uspostavu redovnog plana finansiranja, kao i razvoj planova finansiranja u kriznim situacijama.
- Infrastruktura: ILAAP podržavaju komponente kao što su podaci, sistemska podrška, interni akti i ostala dokumentacija vezana za okvir upravljanja likvidnošću i rizikom likvidnosti.
- Dokumentacija: Sve komponente ILAAP-a (proces, modeli) su adekvatno dokumentovani.

Kao ILAAP relevantni rizici identifikovani su rizik likvidnosti, rizik finansiranja likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti, rizik finansijske poluge i reputacijski rizik.

Interne likvidnosne zahtjeve Banka prati kroz LCR koeficijent, koji predstavlja kratkoročni (30-dnevni) omjer pokrivenosti likvidnošću.

Odjel za likvidnost, upravljanje aktivom i pasivom na mjesečnom nivou izračunava koeficijent likvidnosti LCR za potrebe regulatornog izvještavanja. Odjel za upravljanje i kontrolu rizika minimalno kvartalno radi paralelni izračun, na osnovu kojeg je na nivou Banke obezbjeđena kontrola ispravnosti pojedinačnih elemenata LCR koeficijenta.

Prvi korak u procesu stres testiranja je izračun interne stope LCR-a, koja služi kao osnov za provođenje stres testiranja.

Kao bazu za izračun internog LCR-a Banka koristi postojeću strukturu LCR izvještaja gdje se za svaku kategoriju po osnovu iskazanih kretanja utvrđuju iskazane historijske stope odliva.

Kombinovanjem navedenih stopa sa stopama propisanim od strane regulatora dobiva se interna LCR stopa, gdje se za prilive računa dodatno smanjenje priliva po osnovu iskazanih prosječnih PD stopa, dok se odlivi uvećavaju po osnovu prosjeka iskazanih kretanja u proteklom periodu.

Izračun prosječnih kretanja odliva kalkuliše se na osnovu mjesečne promjene, odnosno periodu koji odgovara horizontu izračuna LCR-a.

Za prethodno utvrđene prosječne interne stope se kod priliva (stopa PD) dodjeljuje ponder 0, odnosno kod odliva (prosječno kretanje u prethodnom periodu) ponder 1.

Stresirani interni LCR dobiva se stresiranjem pojedinačnih kategorija i to na slijedeći način:

- Rezerve kod Centralne banke – stres minimalnom stopom PD 0.1%, te iznosom ograničenja priliva visokolikvidnih sredstava uslijed kretanja finansijske poluge u stresnim uslovima,
- Imovina jedinica lokalne samouprave – pretpostavke iz stres testa rizika tržišne likvidnosti – prodaja ispod nominalne vrijednosti/smanjenje fer vrijednosti u odgovarajućem iznosu,
- Stope priliva – stresirane PD stope sa VaR 99,9%,
- Stope odliva – stresirane historijske stope odliva sa VaR 99,9%.

Razvoj internog LCR modela predstavlja preispitivanje i sagledavanje uzajamnog djelovanja rizika finansiranja likvidnosti i rizika tržišne likvidnosti, te objedinjuje povezane rizike na likvidnost (rizik tržišne likvidnosti – direktan efekat na HQLA, rizik finansiranja likvidnosti - efekat se evidentira kroz prosječne stvarne historijske stope odliva depozita i kreditni rizik – efekat se iskazuje kroz očekivane prilive koji uzimaju u obzir prosječnu stopu neizmirenja obaveza).

Za stope odliva depozita provodi se analiza korelacije sa kretanjem odgovarajućih makroekonomskih faktora, te ukoliko se utvrdi postojanje značajne veze efekat istih se uključuje u izračun.

Navedene prosječne stope se, također, koriste i kod izračuna internog NSFR. Postojeće regulatorne ASF primjenjive stope se dodatno koriguju za navedeni interni izračun prosjeka na nivou Banke.

Za kredite se primjenjuje pretpostavka prelaska u default za dio kredita za koji se prema stres testu kreditnog rizika dodijeli ponder 100%.

Za rizik tržišne likvidnosti, prilikom izračuna stres testa zadržava se postojeća metodologija koja nivo kamatnih stopa dobiva na osnovu održanih aukcija u posljednjih 12 mjeseci u slučaju da nema aktivne trgovine, te za nedostajuće ročnosti (ročnosti za koje nije bilo aukcija) vrši interpolaciju po osnovu ostvarenih ročnosti. Sve navedene stope po ročnostima se uvećavaju za 2%, te tako dobivena razlika dobivena metodom diskontovanja novčanih tokova predstavlja iznos stresnog scenarija.

Smanjenje vrijednosti imati će efekat na visinu internih kapitalnih zahtjeva kroz gubitak, te dobiveni iznos predstavlja iznos izloženosti Banke riziku, odnosno u preračunu kapitalnih zahtjeva Banka treba da održava 12% od iznosa za pokriće rizika.

Dodatno se posebno posmatraju očekivanja u promjeni referentnih kamatnih stopa na prinose obveznica povezanih ekonomija, te referentne stope, prvenstveno EURIBOR.

Ukoliko očekivanja pokazuju tendenciju zadržavanja nivoa kamatnih stopa na postojećim nivoima ili blagi rast, bez značajnijih promjena u ostvarenim prinosima na aktivu, odnosno pasivu, ista se ne uzimaju u kalkulaciju, s obzirom da rezultati dobiveni stres testiranjem obuhvataju dovoljno veliki raspon promjene kamatnih stopa i stresnih okolnosti.

Kapital se u izračunu NSFR umanjuje za iznos indirektnog efekta na kapital za rizik tržišne likvidnosti, koji bi u slučaju realizacije prodaje vrijednosnih papira proizveo gubitak za Banku.

XIV Podaci i informacije koje se odnose na neopterećenu (nezaloženu) i opterećenu (založenu) imovinu

a) knjigovodstvena vrijednost neopterećene (nezaložene) i opterećene (založene) imovine;

Tabela broj 23: Knjigovodstvena vrijednost neopterećene(nezaložene) i opterećene (založene) imovine

Vrste imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost opterećene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost neopterećene imovine (u '000 KM)
Dati krediti	0	506.502
Ulaganja u dužničke instrumente	0	375.013
Ulaganja u vlasničke instrumente	0	1.015
Ostalo	0	225.346
Ukupno	0	1.107.876

- b) struktura opterećene (založene) imovine, prema vrsti imovine, uz posebno navođenje promjena nakon posljednje javne objave - Banka nema opterećene (založene) imovine.
- c) strukturu opterećene (založene) imovine unutar bankarske grupe - Banka nema opterećene (založene) imovine.
- d) opisne informacije o utjecaju njenog poslovnog modela na nivo opterećenosti i važnosti opterećenja za njen model finansiranja - Banka nema opterećene (založene) imovine.
- e) o prekomjernom osiguranju kolateralom, odnosno o slučajevima kada je vrijednost imovine date u zalog veća od knjigovodstvene vrijednosti sredstva - Banka nema opterećene (založene) imovine.
- f) opis općih uslova ugovora o osiguranju kolateralom koji su sklopljeni radi osiguranja obaveza banke - Banka nema opterećene (založene) imovine.
- g) ostale informacije koje su važne za procjenu njene opterećene imovine - Banka nema opterećene (založene) imovine.

XV Nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i stečeni kolateral

a) informacije o kreditnoj kvaliteti izloženosti razvrstane u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka;

Tabela broj 24: Kreditna kvaliteta izloženosti razvrstana u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka;

000' KM	Nivo kreditnog rizika 1	Očekivani kreditni gubici	Nivo kreditnog rizika 2	Očekivani kreditni gubici	Nivo kreditnog rizika 3	Očekivani kreditni gubici
1. Novčana sredstva	109.667	100	0	0	0	0
2. Finansijska imovina po amortizovanom trošku	978.068	11.674	13.724	1.732	5.067	4.214
3. Finansijska imovina kroz račun dobiti i gubitka	0	0	0	0	0	0
4. Finansijska imovina FVOSD	1.015	0	0	0	0	0
5. Ostala finansijska potraživanja	0	0	0	0	0	0
Ukupno	1.088.750	11.774	13.724	1.732	5.067	4.214

b) Informacije o kreditnoj kvaliteti kredita prema sektorskoj strukturi kredita;

Tabela broj 25: Kreditna kvaliteta kredita prema sektorskoj strukturi kredita

000' KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti
1. Ukupni krediti pravna lica	239.895	12.807	3.811	256.513
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	0	686	0	686
1.2. B Vađenje ruda i kamena	159	5.240	0	5.399
1.3. C Prerađivačka industrija	82.842	1.844	179	84.865
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0	0	0
1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0	0	0	0
1.6. F Građevinarstvo	14.349	15	0	14.364
1.7. G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	66.678	2.276	732	69.686
1.8. H Prijevoz i skladištenje	5.715	0	36	5.751
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	1.065	369	0	1.434
1.10. J Informacije i komunikacije	6.638	0	0	6.638
1.11. K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	16.659	0	0	16.659
1.12. L Poslovanje nekretninama	5.581	704	0	6.285
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10.150	192	2.864	13.206
1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0	0	0
1.15. O Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	10.174	0	0	10.174
1.16. P Obrazovanje	60	0	0	60
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	365	325	0	690
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	0	1.156	0	1.156
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	19.460	0	0	19.460
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo	247.906	879	1.204	249.989
2.1. Opća potrošnja	71.857	444	694	72.995
2.2. Stambena izgradnja	175.574	356	510	176.440
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	475	79	0	554
3. Ukupni krediti	487.801	13.686	5.015	506.502

c) Informacije o kreditnoj kvaliteti restrukturiranih izloženosti;

Tabela broj 26: Kreditna kvaliteta restrukturiranih izloženosti

000' KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Očekivani kreditni gubici
Restruktuirane izloženosti	0	0	0	0

d) Informacije o promjenama stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda, što uključuje i početno stanje, promjene u toku izvještajnog razdoblja i završno stanje;

Tabela broj 27: Promjena stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda

000' KM	Početno stanje	Novi nekvalitetni krediti	Oporavak	Naplata	Računovodstveni otpis	Trajni otpis	Krajnje stanje
Pravna lica	5.659	955	0	-2.130	-673	0	3.811
Stanovništvo	525	966	-131	-128	-28	0	1.204
Ukupno	6.184	1.921	-131	-2.258	-701	0	5.015

e) podatak o ukupnom iznosu kolaterala stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka

Tabela broj 28: Podatak o ukupnom iznosu kolaterala stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka

Knjigovodstvena vrijednost stečene materijalno imovine na dan 31.12.2023. (KM)	Akumulirana vrijednost stečene materijalne imovine na dan 31.12.2023. (KM)	Vrijednost inicijalnog evidentiranja (KM)
7	7	11.904

XVI Podaci i informacije koji se odnose na rizike povezane sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima

Rizici povezani sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima (u nastavku: ESG rizici) predstavljaju vjerojatnoću gubitaka ili dodatnih troškova ili gubitak planiranih prihoda ili gubitak reputacije finansijske institucije radi negativnog finansijskog utjecaja sadašnjih ili budućih faktora ESG-a na druge ugovorne strane i njihovu imovinu.

ESG rizici, u pravilu, imaju dva glavna uzročnika:

- Fizički rizici odnose se na efekte kako rasta temperatura, tako i ekstremnih vremenskih događaja, koji postaju sve češći, te se mogu podijeliti na akutne i hronične rizike. Akutni rizici su iznenadni kratki i teški događaji koji imaju značajan negativan utjecaj (suše, toplotni valovi, cikloni, oluje, itd.). Hronični rizici odražavaju ekološke uslove koji se kontinuirano pogoršavaju (porast nivoa mora, povećanje prosječnih temperatura, smanjenje padavina, itd.).
- Prelazni rizici odražavaju potencijalne gubitke s kojima se Banke mogu suočiti zbog novih propisa i politika, tehnološkog razvoja i preferencija klijenata, uslijed procesa prelaska na održiviju, manje ugljično intenzivnu ekonomiju.

Također, postoji i izloženost rizicima od odgovornosti ili sudskih sporova, koji se sve više smatraju potkategorijom fizičkih i prelaznih rizika, a nastaju kao rezultat traženja nadoknade gubitaka koje su pretrpjeli fizička lica ili poslovni subjekti, zbog gore navedenih fizičkih ili prijelaznih rizika povezanih s klimatskim promjenama, ili zahtjeva za naknadu štete zbog utjecaja koji su djelatnosti subjekta imale na okoliš.

Kanali prenosa predstavljaju uzročne lance koji povezuju pokretače klimatskih rizika sa finansijskim rizicima sa kojima se suočavaju banke i bankarski sektor. Kanali prenosa uključuju uzročno-posljedične lance pomoću kojih pokretači klimatskih rizika utiču na pojedinačne ugovorne strane banaka, što potencijalno dovodi do finansijskog rizika Banke i finansijskog sistema.

U prethodnom periodu, poduzete su aktivnosti koje su obuhvatile identifikaciju pokretača ESG rizika (mapiranje pokretača rizika s ciljem identifikacije prijenosnih kanala), kao i identifikaciju izloženosti (metode procjene rizika s ciljem procjene materijalnosti izloženosti), određivanje materijalnosti

(uspostavljanje metodologije za procjenu materijalnosti s ciljem definisanja limita materijalnosti i naknadne follow-up aktivnosti), te su identifikovani mogući kanali prenosa ESG rizika.

U okviru Politike i strategije Banke, obuhvaćeni su elementi rizika povezanih sa okolišnim i klimatskim uticajima, a dodatno su definisane i mjere koje će se poduzeti u vezi upravljanja rizicima koji proizlaze iz klimatskih i okolišnih promjena, u skladu sa regulatornim propisima i regulatornim očekivanjima. Poslovnom strategijom je planirano unapređenje poslovanja u domenu primjene digitalnih kanala komunikacije sa klijentima Banke, usklađivanje sa kretanjem na tržištu u ovom segmentu poslovanja te provođenje svih neophodnih aktivnosti za postupnu digitalnu transformaciju Banke u cjelini, kao jedan od načina za upravljanje ESG rizicima.

Dodatno, definisane su aktivnosti koje Banka planira poduzeti u budućnosti u pogledu upravljanje i kontrole ESG rizika, odnosno, aktivnosti na koji se ovaj rizik uključuje u poslovni model i strategiju Banke, te je izvršeno identifikovanje strateških alata koje će koristiti u svrhu upravljanja ovim rizicima. Usvojeni Plan aktivnosti za uključivanje klimatskih i okolišnih rizika u poslovni model i strategiju poslovanja Banke obuhvata sve neophodne elemente koje su definisane lokalnom regulativom (Smjernicama za upravljanje rizicima povezanim s klimatskim promjenama i okolišnim rizicima).

ZAVRŠNE ODREDBE

Izvještaj se javno objavljuje na web stranici Union Banke d.d. Sarajevo, Bosna i Hercegovine (www.unionbank.ba) nakon usvajanja istog od strane Uprave i Nadzornog odbora Banke.

Pregled tabela:

Tabela broj 1: Pregled vlasničke strukture Banke.....	6
Tabela broj 2: Pregled članova Nadzornog odbora Banke.....	6
Tabela broj 3: Pregled članova Uprave Banke.....	7
Tabela broj 4: Broj direktorskih funkcija članova nadzornog odbora i uprave Banke.....	7
Tabela broj 5: Pregled članova Odbora za reviziju Banke.....	9
Tabela broj 6: Podaci o naknadama prema značajnim područjima poslovanja predstavljeni su kako slijedi:.....	14
Tabela broj 7: Pokazatelji rizika.....	30
Tabela broj 8: Iznos regulatornog (priznatog) kapitala banke, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala.....	31
Tabela broj 9: Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala.....	32
Tabela broj 10: Pregled kapitalnih zahtjeva i adekvatnost kapitala.....	35
Tabela broj 11: Ukupan i prosječan iznos neto izloženosti tokom perioda po kategorijama izloženosti.....	35
Tabela broj 12: Geografska podjela neto vrijednosti izloženosti po značajnijim područjima, te kategorijama izloženosti.....	36
Tabela broj 13: Izloženost prema vrstama djelatnosti i kategorijama izloženosti.....	37
Tabela broj 14: Preostali rokovi do dospelja svih izloženosti, po kategorijama izloženosti.....	40
Tabela broj 15: Podaci o bruto vrijednosti izloženosti prema značajnoj privrednoj grani.....	40
Tabela broj 16: Očekivani kreditni gubitci uključujući gubitke po vanbilansnim stavkama za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza i izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza.....	41
Tabela broj 17: Podaci o iznosima izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza i izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza.....	42
Tabela broj 18: Pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja stope finansijske poluge.....	43
Tabela broj 19: Podaci o koeficijentu pokriva likvidnosti.....	49
Tabela broj 20: Prikaz vlasničkih ulaganja po vrsti ulaganja na dan 31.12.2023.....	51
Tabela broj 21: Predstavljene faze postupka ICAAP-a i ILAAP-a.....	53
Tabela broj 22: Predstavljene faze postupka ICAAP-a i ILAAP-a.....	54
Tabela broj 23: Knjigovodstvena vrijednost neopterećene(nezaložene) i opterećene (založene) imovine.....	60
Tabela broj 24: Kreditna kvaliteta izloženosti razvrstana u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka.....	60
Tabela broj 25: Kreditna kvaliteta kredita prema sektorskoj strukturi kredita.....	61
Tabela broj 26: Kreditna kvaliteta restrukturiranih izloženosti.....	61
Tabela broj 27: Promjena stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda.....	62
Tabela broj 28: Podatak o ukupnom iznosu kolateralu stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka.....	62